

מרן הגרי"ש אלישיב:

**"אם אתה רוצה שבנך יבין
תוספות, אל תיקח סיכונים!"**

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת שמיני | גליון מס' 374 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפר לי רבי בן ציון קוק שליט"א, שהוא שאל את מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל על סוג מסוים של מזון לתינוקות, והרב ענה לו שיש כמה סניפים להתיר, ולתינוקות אפשר מעיקר הדין להקל, אבל הוסיף הרב אלישיב ואמר: "אם אתה רוצה שבנך יבין תוספות, אל תיקח סיכונים!"

הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א על טמטום הלב ומאכלות אסורות

"אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ... ונטמתם בם" (ויקרא י"א, מ"ג)

יש חומר מיוחד במאכלות אסורות על פני שאר האיסורים, שאכילתם עושה טמטום הלב, כתב ה"אור החיים" הקדוש: "בא הכתוב להודיע, כי האוכל מהשרצים נעשה נפשו עצמו שרץ, והוא אמרו: 'אל תשקצו את נפשתיכם', פירוש: לא תעשו נפשותיכם שקץ, ובמה? בכל השרץ השורץ על הארץ, כשתאכלו אותה. ותמצא מאמרם ז"ל שאמרו על עמי הארץ: הם שרץ ובנותיהם שקץ כו', וכל דבריהם ז"ל ברוח הקדש נאמרו, והם דברינו עצמם".

צריך לדעת: מי שאוכל מקק - נהיה חתיכת מקק, ומי שאוכל חזיר - נהיה א שטיק חזיר!

ואנחנו רואים שישנם פרופסורים גדולים, שבכל נושא שמדברים אתם הם חכמים גדולים מאד, וכשמתחילים לדבר אתם על אמונה וידישקייט - הקיר מבין יותר מהם. הם מדברים כמו מטומטמים.

שמעתי פעם הגדרה טובה מאדם שהיה מתעסק בקירוב: אם אתה שואל מישהו כמה זה שתיים ועוד שתיים, והוא עונה לך חמש, יש מה לשכנע אותו ולהסביר לו שהתשובה הנכונה היא ארבע. אבל אם הוא עונה לך ששתיים ועוד שתיים שווה בננה - אין עם מי לדבר!

כך הוא עם אותם חכמים גדולים: כשהם מתחילים לדבר על אמונה, הם כאדם האומר ששתיים ועוד שתיים שווה בננה.

איך קורה הפלא הזה? איך קורה שאנשים כל כך מלומדים מדברים כמו מטומטמים? התשובה: כי יש להם טמטום הלב! הם אוכלים נבלות וטרפות שקצים ורמשים, ונפשם מלאה מהטומאה הזאת.

כל דבר בעולם מורכב מכל מיני רכיבים, וגם נפש האדם מורכבת מהרבה

רכיבים. הנפש של האדם הוא הדם, כמו שכתוב: "כי הדם הוא הנפש" (דברים יב, כג), וכשאוכלים מאכלות אסורות ונוצר מהם דם, הנפש שלו מכילה טרפות, ואז לא עוזרת להם כל הפקחות שלהם בענייני העולם, כי נפשם מכילה חזיר, שפן ושאר מאכלים טמאים, ה' ירחם.

'דיאלוזה' להתנקות ממאכלות אסורות

בגמרא (יומא לט ע"א) מובא: "תנא דבי רבי ישמעאל: עבירה מטמטמת לבו של אדם, שנאמר: 'ולא תטמאו בהם ונטמתם בם', אל תקרי ונטמתם אלא ונטמתם", פרש רש"י: "מטמטמת - אוטמת וסותמת מכל מיני חכמה".

כיום עושים סמינרים לקרוב רחוקים במשך שבוע שלם. אמר פעם אדם

המשך בעמוד 19

היתה מאפיה מסויימת בירושלים שלא הסכימה לשנות את המשקל. הם עוררו רעש, והחליטו לבוא לבי"ד ולהביא עמהם ת"ח שיסביר שאפשר להקל. כשהם הגיעו ומו"ח זצ"ל ראה שהם רוצים לשנות את מה שהנהיגו, הוא קם מלא קומתו וצעק: "גנבים! משקלות זה איסור דאורייתא, וזה חיוב של בי"ד לפקח על המשקלות ולא משנה מי יבוא!"

על אהבת התורה העצומה והמסירות לכלל הציבור,
של ראב"ד ירושלים הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצוק"ל

"וְלְהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא י', י"א)

למעלה מעשרים שנה חלפו מפטירתו של הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצוק"ל ראב"ד ירושלים. כל חייו דבק בהתמדה בלימוד התורה: מנעוריו שקד על תלמודו מתוך הדחק, ועד לימיו האחרונים כשהוא מסובל בייסורים לא פסק פומיה מגירסא. נועדנו עם חתנו יבלח"ט הגאון רבי משה ברוורמן שליט"א, ראש ישיבת 'מאה שערים', לשיחה מרתקת: על הלימוד בהתמדה מתוך עוני ומתוך ייסורים נוראים, אהבת התורה העצומה, המסירות לכלל הציבור, והזהירות המופלגת בבין אדם לחבירו.

הגר"מ ברוורמן פותח ומספר על התמדתו העצומה של רבי ישראל יעקב: ההתמדה שלו - לא ידעה גבולות. לא זכור לנו במשפחה שהיה אי פעם ששכב לישון באמצע היום. פעם אחת נזרקה שאלה תחת אחד השיחים האם זכור למאן דהוא מבין יוצאי חלציו, שהאבא שכב לישון באמצע היום. גסי הג"ר אהרן שליט"א נזכר שבתקופה שלא היה להם בבית גנרטור, והיו משתמשים בנרות כדי להאיר את החדר, ובשבת אחה"צ לאחר שסיים לאכול סעודה שלישית, נשאר זמן של כעשרים דקות עד תפילת ערבית, אך אי אפשר היה ללמוד מפני החושך ששרר כבר, או אז שכב האבא לנוח על מנת שיוכל ללמוד בלילה עוד כמה שעות.

אחד החברותות שלו סיפר שפעם שמע ממנו ברגע של גילוי לב על העניות הנוראה שהיתה מנת חלקו: "בצעירותי הייתי יוצא מהבית בלי לאכול כלום בבוקר, בזמנים שהיה קצת שפע, הייתי לוקח עמי שתי פרוסות לחם וחצי תפוז כדי לשבור את רעבוני, אבל ברוב הזמן גם אלה לא היו, וישבתי ולמדתי שמונה עשרה שעות ברציפות ללא

אכיל. ובסיומם של שמונה עשרה שעות יגיעה אלו, עדיין אל ידעתי אם בבואי לביתי אמצא מאכל כלשהו לסעוד את לבי..."
קרה כמה פעמים שלא היה לו כסף לשלם את דמי השכירות עבור הדירה הקטנה שבה התגורר, ולכן עבר דירה למחסן שהתשלום עבורו היה נמוך יותר. אך כשרצו להכניס את הרהיטים מהדירה הקודמת, לא היה די מקום להכל, ובלית ברירה הניחו את הכיסאות על גבי הארון. כל זה לא הפריע להתמדתו ועסקו בתורה יומם ולילה. הדחקות האיזמה לא גרעה מאומה משקידתו.

משקולות בחנויות לממכר מאפים

בשנים האחרונות התעוררה שאלה לגבי משקולות בחנויות לממכר מאפים וכדו'. היו חנויות שבהן נהגו לשקול את המאפים עם הקרטון. מו"ח סבר שיש בזה איסור דאורייתא, שהרי לא צריך

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

ואומר לה דברי חיזוק ועידוד. כשיצאה אותה אשה, נכנס רב יונה עם האתרוגים. האתרוגים נרטבו מהדמעות. 'נתן עיניו ולבו על צרתן של ישראל'.

"זכורני לפני כחמישים שנה נכנס ואליו, וביקשנו ממנו שיבוא לומר שיעור בישיבת בין הזמנים. הוא דחה אותנו באמרו שאין לו זמן לזה, ובקושי יש לו זמן ללמוד. אחה"צ שמעתי שהלך לביתו של יהודי בעל תשובה כדי לסייע לו בביעור ספריו שאינם כשרים ומעשה שהיה כך היה: נכנס אליו בעל תשובה ושאלה בפיו: 'הנה עתה חזרתי לחיק אבי שבשמים, וישנם תחת ידי הרבה ספרים, ואיני יודע איזה ספרים מותר להחזיק ואיזה אסור'. הרב ענה לו שהוא יבוא לביתו ויבדוק את ספריו וכך הוה. הזמן היה יקר אצלו מאוד, ואפילו לומר שיעור לא מצא זמן פנוי, כי הרי אפשר על ידי אחרים, ואת אותו זמן יקר היה מקריב עבור אחרים - לקשי יום ושבורי לב'."

הגיעו לשם כמה סופרי סת"ם

אברך אחד סיפר, שפעם אחת היה נוכח בבית הדין, ובאותו זמן הגיעו לשם כמה סופרי סת"ם כדי לקבל סמיכה, לאחר שנבחנו אצל המו"צים. אחד הדיינים נענה ואמר: נו, הבה נבחן אותם. אך מו"ח זצ"ל מיד הגיב: "ח"ו לא נבחן אותם כעת, אסור לבזות אותם! הרם כבר נבחנו ואין כאן המקום לזה. אמנם זה דבר יפה לבחון אדם, אבל אין לעשות זאת בפרהסיא - שמא יתבזה אחד מהם."

מקרה דומה אירע, כאשר ביקשו ממנו פעם שיבחן בחורים מעולי רוסיה. מו"ח הסכים, והבחורים עלו לביתו יחד עם ראש הישיבה שלהם. מו"ח ביקש שכולם - הראש ישיבה, והעסקנים - יצאו מהחדר, ורק בחור אחר יישאר בפנים, וכך ישב ובחן אחד אחד. אחר כך הסביר: "אם ח"ו בחור אחד לא יודע את הנלמד, הרי הוא יתבזה, ומה הועלנו בבחינתו?!"

סיפרו הדיינים בבית הדין, שכשהיו דנים לפרסם איסור על דבר מסויים, מו"ח תמיד היה משגיח ושוקל שלא לבייש יותר מן הצורך, שהרי כל דבר שאינו לתועלת הענין לא הותר ולדוגמא: אם אין צורך הענין לפרסם את שמו של בעל המעשה, א"כ אסור לפרסם את שמו וזהו מעבירות של בין אדם לחברו. הוא היה עומד על זה בכל תוקף. ויש בזה לימוד גדול: לפעמים כשעוסקים בענין מסויים להציל עשוק מעושקו או להעמיד הדת על תילה, שוכחים לדקדק מה מותר ומה אסור. וזה צריך ללמוד ממו"ח זצ"ל שחובה להשגיח ולדקדק בזה מאוד - מה שלא נצרך לתועלת הענין - אסור בתכלית האיסור!

לסדר אותו

ונחתם במעשה שהיה בפסח, סיפר אברך אחד שבדידו הוי עובדא: "בליל הסדר הלכתי ברחוב. השעה מאוחרת, כולם כבר מסובים לשולחן ליל הסדר, והנה אני רואה את הראב"ד הגאון רבי ישראל יעקב פיישר בכבודו ובעצמו עומד בפתח ביתו כשהוא עטור בקיטל הצח ומצפה למאן דהו. הרב זצ"ל שהקפיד שלא ללכת יחידי ברחוב בלילה, שאל אותי אם אני מוכן ללוות אותו למקום מסויים. כמובן

לשלם אלא עבור המזונות ולא עבור הקרטון, וממילא מוטלת חובה על ב"ד לתקן את הענין ולדאוג לכך שהמשקל לא יכלול את הקרטון. הוא עמד ועורר על זה כארי וללא משוא פנים, ואף כשהגיע ת"ח אחד לב"ד ורצה לדון בזה להתיר, מו"ח זעק במר לבו: הרי זה גזל דאורייתא!

היתה מאפיה מסויימת בירושלים שלא הסכימה לשנות את המשקל. הם עוררו רעש, והחליטו לבוא לב"ד ולהביא עמם ת"ח שסיביר שאפשר להקל. כשהם הגיעו ומו"ח זצ"ל ראה שהם רוצים לשנות את מה שהנהיגו הוא קם מלא קומתו וצעק: "גנבים! משקלות זה איסור דאורייתא, וזה חיוב של ב"ד לפקח על המשקלות ולא משנה מי יבוא!". כמובן שהם חזרו בהם והסכימו לתקן את הענין.

ועם שידע להיות תקיף כשהיה בזה צורך, היה עניו ורך כקנה: לפני כארבעים שנה היה נוסע באוטובוס מביתו לישיבה. אנשים היו קמים בפניו, אך הוא לא נתן לקום בפניו. אדרבא, שהילדים והבחורים ישבו, והוא יעמוד, וכי במה הוא שונה מאחרים... פלא! רבו מרן הרא"ז מלר זצוק"ל היה קם מלוא קומתו לפניו, אבל בחור היושב באוטובוס - אסור לו לקחת את מקומו...

בדרשות בשבת שובה ושבת הגדול, היה מדבר ותובע מאוד שלא לפגוע ח"ו בשני. זכורני בצעירותי שישבתי אצלו ודיברנו בענין ציבורי מסויים שהתרחש באותה תקופה, והתבטאתי באופן חריף מידי. הוא אמר לי: 'דע לך, שצריך להזהר מאוד בעניינים אלו. כשמסתכל אני ארבעים שנה לאחור אני רואה שמי שפגע בשני לא נוקח! כמעט שלא היתה אצלו דרשה שלא עורר בה על מצוות שבין אדם לחברו, על ותרנות על נתינה לזולת, לאהוב את השני, לעשות עבור השני.

הוא עצמו היה דוגמא חיה לכך: בכל ערב שבת היה מכין דוד מלא מים, למרות שלא היה לו צורך אלא לכמה כוסות. וטעמו היה שמא אחד מן השכנים יצטרך מים חמים.

ביקש ממני הרב שאקח את הטלפון לכמה דקות

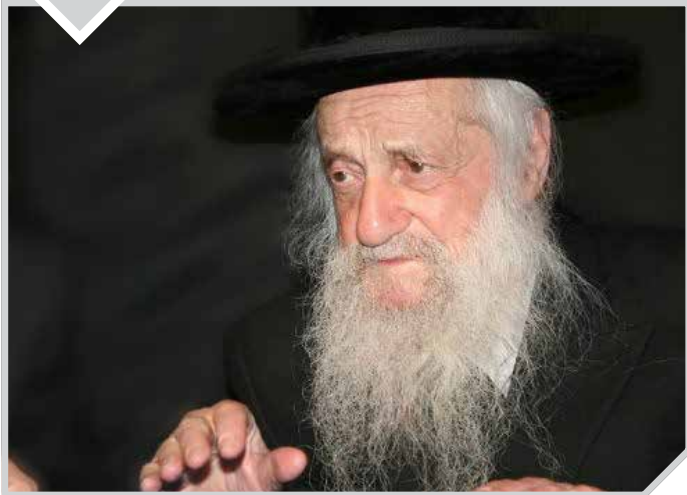
אחד המקורבים אליו סיפר: "באחד הימים ישבתי אצלו בבית, והגיע טלפון מחו"ל ממשפחה שבורה מאוד, שיש להם חולי ומכאוב, בעיות בשלום בית ועוד. הם היו מתקשרים לרב, והוא היה מדבר עמו ומעודד את רוחם. באותה פעם, הרב דיבר עם האשה בטלפון, שמע את דבריה ועודד את רוחה. באמצע השיחה, ביקש ממני הרב שאקח את הטלפון לכמה דקות, ואז הרב פרץ בבכי עד שהתקשה להרגע. כשנרגע, לקח את הטלפון והמשיך לדבר עם אותה אשה ולעודד אותה.

"אח"כ הסביר את מעשיו: 'הרי אשה זו מתקשרת כדי לקבל דברי חיזוק ועידוד, ואם תשמע את בכייתו הרי זה ישבור את לבה. לכן ביקש ממני שאדבר עמה כמה דקות'."

סיפר לי פעם הגאון רבי יונה טורצ'ין זצ"ל: פעם הוא נכנס למו"ח בערב חג הסוכות עם אתרוגים והנה הוא רואה שבחדרו של הרב יושבת לה אשה קשת יום, ממררת בבכי ומתנה את צרותיה, והרב לעומתה יושב על מקומו כשעיניו זולגות דמעות, והוא בוכה עמה

"בכל שבוע קנתה אמא ע"ה רבע עוף אחד. את העור היא הפשיטה וטחנה והכינה ממנו קציצות לשלושה ימים. העוף עצמו נשמר לשבת. ואם היה שבע ברכות לכלה עניה - זה היה מספיק גם לשבע ברכות"

על מסירות הנפש לתורה ועבודה של מרן הגר"ש הלוי ואזנר בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

"אף את זה תאכלו" (ויקרא י"א, כ"א)

תחת אחד השיחים סיפר מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל: "כאשר הגעתי לארץ ישראל, היה כל הרכוש שתחת ידי לא יותר מפונט וחצי (אנגלי), ומעט אנשים הכירו אותי ששימשתי כמגיד שיעור בחו"ל. באתי לירושלים והתחלתי לעסוק מעט בהרבצת תורה, והתחלתי לומר שיעורים בפני תלמידים שב"ה נשאתי חן בעיניהם". עד שעזרני הקב"ה, והגאון הצדיק רבי יוסף צבי דושינסקיא זצוק"ל רב אב"ד דירושלים עיה"ק ת"ו קרבני אליו בידידות גדולה והכניס אותי בחבורת מורי הוראה של העדה החרדית בירושלים ת"ו. זה היה בתחילת מעשי שם במעט הרבצת תורה והוראה, וכתבת ספר הלקט על הרמב"ם.

לחופשה קצרה דאגו בני הבית איך יסתדרו בלעדיהן. והנה בארץ ישראל נאלצה אמא להתרגל לחיי לחם צר ומים לחץ. אבל לא רק שלא היה בבית מה לאכול, אלא גם לא היה מה ללבוש. והיו תופרים בגדים מטלאי בגדים משומשים של אחרים. אצל אחת שגדלה בחיי שפע זה היה מסירות נפש כפשוטו ממש, אבל אמא עמדה בזה בגבורת עילאית.

יתירה מזאת, כשראתה שגם המעט הזה לא הספיק לפרנסת המשפחה, ובני המשפחה הגיעו לחרפת רעב, קיבלה על עצמה אמא במסירות נפש ללכת לעבוד ולנקות ביתם של אחרים כדי להביא טרף הביתה, וכדי לאפשר לבעלה ללמוד תורה ללא הפרעה ולפטור אותו מעולה של הפרנסה. בגודל מסירותה לתורה ניקתה חדרי מדרגות בבנייני מגורים, וכך גם בבתי פרטיים, היא ממש ביזתה עצמה להביא לחם לאכול, כדי שרבינו יוכל להגות בתורה.

כשאומרים 'מסרה נפשה לתורה' מתכוונים אליה. גם כשנאלצה ללכת לבית החולים, לקראת לידת ילדיה, הייתה הולכת בגפה כדי לא להפריע לבעלה ללמוד, כך היה יכול רבינו לשקוד על דלתי התורה ולהתעלות מעלה מעלה ללא שום טרדה מטרדות העולם הזה.

יתירה מזאת סיפר גיסו של רבינו הרה"ג רבי שמואל מאיר גלבר: בעיני ראיתי עד כמה היא התאמצה להקל עליו מעול גידול הילדים ועסקי הבית, היא התמסרה אליו במסירות נפש, היא זו שעזרה לו כל השנים להגיע למדרגה הנשגבה שאליה העפיל.

המשיך וסיפר הגיס רבי שמואל: אחותי, על אף שהיתה ילדת תפנוקים שבאה מבית עשיר, ונאלצה ללכת לנקות ולסייע בבתיים

גם אז חי רבינו ומשפחתו בדחקות איזומה, כפי שסיפר בנו ר' יוסף צבי: תיאר באוזני אבי מורי כי באותה תקופה קיבל מ'העדה החרדית' סכום של חמש לירות, כשהוא משתמש למחייתו בארבע לירות בלבד - ואת הלירה הנוספת הפריש לצדקה, מדין חומש. כמו בכל תחומי חייו, הכל היה מחושב אצלו, ולא הרשה לאיש ליהנות ממה שלא מגיע לו בדין במאת האחוזים.

יתירה מזאת דרכו של רבינו היתה כשקיבל את המלגה החודשית מהכולל או מהישיבה, מיד היה נותן החומש לצדקה, וכך היה אומר בשיעורים על הלכות צדקה שלכתחילה והדרך המובחרת היא ליתן מיד המעשר של המעות לצדקה.

גרנו בשכירות בדירה קטנה ועלובה ברחוב הושע בעיר, ושתי לירות ושבעים הלכו מיד בתחילת החודש על תשלום שכר הדירה. ונשאר למחיה לירה ושלושים בלבד, שמזה היינו צריכים להתקיים ולחיות. ואיך באמת הסתדרנו - ממשיך בנו ר' יוסף צבי בסיפורו - בכל שבוע קנתה אמא עליה השלום רבע עוף אחד, רבע עוף לשבוע לכל המשפחה. את העור של העוף היא הפשיטה וטחנה, מן העור הטחון הכינה קציצות לשלושה ימים. כמוכן היה בקציצות האלה הרבה הרבה לחם, והרבה רצון כנה ודמעות של אמא יהודיה צדקנית וכשרה. הלחם והכוונות היו הרוב, לא הבשר, העוף עצמו נשמר לשבת. ואם היה שבע ברכות לכלה עניה - אז זה גם היה מספיק לשבע ברכות.

זו היתה מסירות נפש מצד אמא. אמא ע"ה לא היתה רגילה לחיים שכאלו בכלל, היא הרי באה מבית אמיד בפרשבורג, בילדותה לא ידעה מחסור מהו. המשרתות עשו הכל, עד כדי כך שכשהן יצאו

רבינו אף הוא היה נמנע מלאכול בפני בני אדם. בזמן הארוחה לא נתן רשות לשום אדם להיות נוכח בחדרו. אף מקורביו, נכדיו וניניו ששהו בביתו, לא הורשו להיכנס ולהיות עמו בזמן אכילתו, מלבד נכדיו הקרובים ביותר. היו שהתעקשו וניסו בכל מיני דרכים להיות נוכחים בחדרו בשעה זו; אך איש לא הצליח בכך מעולם

מהליכותיו המופלאות של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

"זאת החיה" (ויקרא י"א, ב')

"לשון 'חיים' לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הבדילם מן הטומאה וגזר עליהם מצוות..." (רש"י)
אמרינן במדרש: עד שאדם מתפלל שתיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא ייכנסו מעדנים לתוך גופו (תוס' כתובות דף ק"ד).
את דברי המדרש הללו קיים רבינו בעצמו בכל משך ימי חייו. עיקר מאכלו לא היה אלא כדי קיום נשמתו בתוך גופו.

כל מי ששהה במחיצתו, בניו ובני ביתו שחיו עמו שנים ארוכות, מעידים כולם כאחד שמעולם לא ראוהו מכניס לפיו דבר מאכל שאינו משרת את מטרת האוכל: קיום הנשמה בתוך הגוף. מעולם לא הכניס לתוך גופו אוכל הערב לחיך, אכילה לשם אכילה.

ידוע על מרן החזון איש זיע"א, שנמנע כל ימי חייו מלאכול בפני בני אדם. כאשר היה זקוק לאכול היה מוריד את תריסי הבית, ולא הניח לאיש להיות בחדרו בשעת אכילתו, פרט לבני משפחתו הקרובים ביותר.

רבינו אף הוא היה נמנע מלאכול בפני בני אדם. בזמן הארוחה לא נתן רשות לשום אדם להיות נוכח בחדרו. אף מקורביו, נכדיו וניניו ששהו בביתו, לא הורשו להיכנס ולהיות עמו בזמן אכילתו, מלבד נכדיו הקרובים ביותר.

היו מן המקורבים שחפצו לנצל את השעה הזאת כדי לברר אצלו שאלות בהלכה; היו שהתעקשו על כך וניסו בכל מיני דרכים להיות נוכחים בחדרו בשעה זו; היו שניסו להיכנס פנימה בזמן אכילת מלווה מלכה במוצאי שבת - אך איש לא הצליח בכך מעולם.

באחד הימים הגיע רב חשוב מאד מחו"ל והתעקש להיות נוכח בחדר בזמן סעודת מלווה מלכה. כל הסברי בני הבית לא עמדו מול בקשותיו והפצרותיו של אותו רב חשוב. בליט ברירה הכניסוהו לחדר בזמן אכילת מלווה מלכה.

נכנס לרבינו לאכול, וכששם לב לנוכחות הרב החשוב, פתח ואמר לו בבדיחותא: "בליל שבת מזמרים כולם 'שלום עליכם מלאכי השרת', 'בואכם לשלום', 'ברכוני לשלום', 'צאתכם לשלום'. מדוע אומרים למלאכים 'צאתכם לשלום'? אלא שבזמן האוכל אומרים לכולם 'לצאת'."

נרמז אותו רב, הבין, ושוב לא התעקש להגיע בזמן זה. ישנו צמד מילים המהדהד בעולמנו רבות. אפשר לשמוע אותו בכל בית, כשהוא חוזר ונשנה עשרות פעמים ביום. הוא מתגלגל בשוק ואפילו בבית המדרש. צמד המילים "תביא לי" - נשמע בכל סעודה שבה מסבים יותר משני אנשים. "תגיש לי" - נשמע מעל כל שולחן משפחתי; "תעשה לי" - נשמע בכל בית בעולם...

היה בית אחד, קטן בממדיו הפיזיים וענק בממדיו הרוחניים, שם לא נשמע צמד המילים הנפוץ הזה - הבית שבסמטת חנן... "שנים רבות שהיתי במחיצתו, ובכל אותן שנים לא שמעתי ממנו את צמד המילים 'תביא לי', 'תגיש לי', 'תעשה לי'..." - מעיד נכד רבינו.

עדינות מלכותית, אצילות הנובעת ממידות טובות ומעודנות.

לא להטריח

לפעמים באמצע לימודו זקוק היה רבינו לעיון בספר. נכדו שעמד לפניו רצה לשרתו, לשמשו ולהקל מעליו. מוכן היה למלא מיד את כל מבוקשו. הן זהו תפקידו, לשם כך הוא נמצא כאן בכל לילה, אולם מעולם לא זכה אותו נכד לשמוע את הבקשה: "אנא הבא לי ספר פלוני".

לא רצה רבינו להטריח, מדד היטב את כוחותיו, וכל אשר התאפשר לו - עשה בעצמו.

שהמעיל היה מונח בחדר שבו ישן אחד הנכדים באותה שעה, ורבינו חשש כי אם יפתח את הדלת תופרע שנתו.

מחמת זהירותו הצטנן רבינו באותו יום, ובמשך ימים ספורים נזקק גופו להתאושש מן ההצטננות. אולם גם את הסיכון הזה לקח בחשבון כשהכריע בדעתו שלא להפריע את שנת הנכד ולא להזדקק לחסדו של מי שטורח במיוחד בעבורו.

ה'בשמים ביקסל' שנשמר למזכרת

את התיאור דלהלן שמענו מאברך שכל אימת שהוא פותח בתיאור המעשה עיניו דומעות מהתרגשות:

בחור צעיר בגיל בר מצוה הייתי באותן שנים לאחר פטירת הרבנית ע"ה. מקום מגורי היה בסמיכות לבית הכנסת "אוהל שרה". רבינו היה נוהג ללמוד שם בשבת לאחר סעודה שלישית, ולאחר שהסתיימה תפילת ערבית חזר רבינו למקומו והמשיך ללמוד בהתלהבות.

אחת הדמויות הייחודיות והנודעות בשכונת מאה שערים חס על זמנו של רבינו וחפץ היה שיוכל להמשיך את תלמודו לאחר תפילת ערבית של מוצאי שבת מבלי שיצטרך לטרוח אחר מניין לתפילת ערבית, ומבלי שיצטרך לעלות לביתו לערוך הבדלה. לצורך כך, ביקש ממספר אנשים דרי הסביבה שיעלו להתפלל תפילת ערבית של מוצאי שבת בבית הכנסת "אוהל שרה". המניין עצמו היה מצומצם, ואני, נער שזה עתה נכנסתי לעול מצוות, זכיתי להצטרף למניין זה ולהתפלל עם רבינו במשך שנתיים באופן קבוע.

לאחר התפילה היו עושים הבדלה בעבור רבינו, ובעבור ברכת "בורא מיני בשמים" היה שם ב"אוהל שרה" 'בשמים ביקסל' [קופסת בשמים] קטנה ועתיקת יומין ששכנה שם משנים קדמוניות. את ה'בשמים ביקסל' היו מעבירים בין המתפללים אחד לאחד, ולאחר שגמרו להעביר בין כולם, היה המבדיל עובר לברכת "בורא מאורי האש".

פעם אחת העבירו את ה'בשמים ביקסל' בין כל המתפללים, ואילו אלי, הבחור הצעיר שזה עתה מלאו לו שלוש עשרה שנה, כמעט ילד, איש לא שם לב.

אני כשלעצמי לא חשתי בחוסר נעימות כלשהי, הבנתי שמטבע הדברים קשה לאנשים זקנים לשים לב לילד צעיר שזה עתה הפך לבר מצוה ולדאוג שיריח את הבשמים. זהו דבר רגיל ומצוי.

אולם מתוך מניין המתפללים היה אחד בלבד שנתן דעתו עלי - הילד הצעיר. רבינו!

הוא חיכה שה'בשמים ביקסל' יגמור את ה'סיבוב' בין כל המתפללים, ואז ניגש אל האחרון שבהם, לקח ממנו את ה'בשמים ביקסל', הלך מספר פסיעות, ניגש לעברי והושיט לי את קופסת הבשמים.

הוא, הארי הזקן, לקח עמו את שמונים וחמש שנותיו וגחן לעברי, הילד הצעיר שזה עתה מלאו לו שלוש עשרה שנה.

ממרום עיונו בתורה ושקיעתו העצומה, לא שכח לשים לב לכל סביבותיו ולהניח דעתו של ילד צעיר המתפלל במניין של זקנים ואיש אינו מתייחס אליו.

פעם אחת העבירו את ה'בשמים ביקסל' בין כל המתפללים, ואילו אלי, הבחור הצעיר שזה עתה מלאו לו שלוש עשרה שנה, כמעט ילד, איש לא שם לב. אולם מתוך מניין המתפללים היה אחד בלבד שנתן דעתו עלי - הילד הצעיר. רבינו!

כך חזר המחזה בכל לילה. רבינו קם להוציא את הספר, נכדו הלך צמוד אליו, רבינו הוציא את הספר בעצמו והביאו אל השולחן. אם הספר כבד לנשיאה בעבורו, הוציא רבינו מן הארון ומסרו לנכד שיביאהו אל השולחן.

לא ליהנות מאחרים

מנהגו של רבינו היה להתרחק מטובת אחרים עד הקצה האחרון. אנשים רבים חפצו לזכות ולקחתו ברכבם בדרך אל בית הכנסת, לנצל את הדקות הספורות ולפרוש בפניו שאלות קשות בהלכה ובהליכות חיים.

אולם רבינו סירב לכל ניסיון כזה. בשנים שכוחותיו היו עמו היה הולך ברגל, והדף כל הצעת עזרה.

כשהזדקן וכוחותיו עזבוהו, היה בודק את מזג האוויר בכל יום, ובהתאם לכך הכריע אם להזדקק לעזרת אחרים או לא. לפעמים הגיעו אנשים עם רכבם וביקשו לקחתו לבית המדרש, אך הוא מיאן ואמר מזג האוויר אינו מצדיק זאת.

גם כשהחליט להצטרף לנסיעה ברכבו של מאן דהו, היה מסרב בכל תוקף שיבואו במיוחד לקחתו. רק אם היה אותו אחד עושה ממילא את דרכו לבית המדרש, היה מסכים לנסוע עמו.

באחד הימים הפתיע רבינו את מתפללי בית המדרש.

יום לפני כן הפציר בו מאן דהו לקחתו מביתו לבית המדרש. כיון שחשש רבינו כי הלה טורח במיוחד בעבורו, החליט להקדים את יציאתו מהבית בכמחצית השעה. כך מצאוהו תלמידיו ומתפללי בית המדרש בשעה 5:30 בפתח בית המדרש.

אותו יום היה יום קר באופן מיוחד, ורבינו הופיע ללא מעיל וצעף, כששיניו נוקשות ואיבריו רועדים מקור. ניסו תלמידיו לברר מדוע לא לקח עמו מעיל, ואז נתגלה פן נוסף מאישיותו המופלאה: התברר

החליט הילד להקל על רבינו, וכל אימת שנצרך לסובב את הסטנדר, קם ממקומו, הלך ל'מזרח' וסובב את הסטנדר הכבד. רבינו ראה את מעשיו של הילד ולא אמר מאומה. אולם לאחר יומיים הבחין הילד שהסטנדר נעשה קל! כיוון שראה רבינו שהילד החליט לסובב את הסטנדר באופן קבוע, החליט להקל מעליו. הוציא מתוך המדף הנעול את הספרים הנצרכים שהיו לו שם, וכך הפך הסטנדר קל לנשיאה.

חכם לב ייקח מצוות

אחד מחברי חברת "תפארת בחורים" עשה לעצמו מנהג לנקות את בית המדרש שלא על מנת לקבל פרס. חפץ רבינו להעלות את הנהגתו על נס, כדי שתהא זו דוגמא לרבים. באחד הימים כשלא נכח הלה בשיעור, לימד רבינו ברבים את הסוגיה העוסקת בעניין: "חכם לב יקח מצוות". שעה ארוכה הסביר מהו "חכם לב" ובמה נתייחד משה רבינו שעסק בעצמות יוסף בשעה שעסקו בביזת הים. הסביר שמהותו של "חכם לב" הוא שעוסק במצוה שאין רבים הרודפים אחריה. אחר כך פתח ואמר: "כאן בחברתנו מצוי יהודי שהוא בגדר 'חכם לב', הוא לקח על עצמו מצוה רבתא שאין רבים רודפים אחריה, והוא מנקה את בית המדרש ומסדרו לכבוד שבת קודש. יש להעלות את התנהגותו על נס וללמוד ממנו לעצמנו."

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'גדולה שימושה')

חזרתי הביתה, דומע כולי מהתרגשות. שנים רבות עומד המחזה הזה מול עיני ואינו מרפה ממני. הסיפור עם ה'בשמים ביקסל' אינו מסתיים כאן. יש לו המשך מעניין:

עברו ימים ושנים, ולאחר שבת הכנסת "אוהל שרה" כמעט והתרוקן ממתפלליו, החליטה קבוצה אחת מתושבי מאה שערים לקבוע את מקום תפילתם בבית מדרש זה. כששמעתי על כך, מיהרתי לעבר בית הכנסת "אוהל שרה", הגעתי לשם בעיצומם של השיפוצים והשינויים והחלפת הריהוט, חיפשתי את ה'בשמים ביקסל' העתיק שעמד ללא שימוש שנים רבות. לאחר ששילמתי לקופת בית הכנסת סכום כסף כשל שוויו של ה'בשמים ביקסל', הוא עבר לרשותי ומתנוסס כיום לתפארה בוויטרינה שבארון הספרים בסלון ביתי, כחפץ מיוחד שיש לי ערך רגשי עצום כלפיו.

מבין אלו שמבקרים בביתי, לא כל אחד מבין מה לו 'בשמים ביקסל' קטן ועתיק יומין להתנוסס בגאון במרכז הוויטרינה, איך אני יכול להסביר איזה ערך רגשי מופלא יש ל'בשמים ביקסל' זה? ממנו למדתי ועדיין אני למד מהן מידות טובות! ומה זה לחשוב על הזולת!

הסטנדר נעשה קל

מעשה שהיה לפני שנים רבות: ילד צעיר שהיה מתפלל באופן קבוע בבית המדרש "תפארת בחורים" שם לב לעובדה שכל אימת שרבינו רוצה לסובב את ה'סטנדר', הוא מתקשה בכך מחמת כובדו של הסטנדר, שהיה קבוע בו מדף נעול בספרים שרבינו נצרך להם.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לעת זקנותו של רבינו, סיגל לעצמו אחד מגדולי תלמידיו הנהגה טובה. מידי ערב היה סוחט פרי הדר, והיה מביאו לרבינו שישתה, כדי שבריאותו תתחזק. יום אחד רבינו מיהר לצאת מהשיבה ובדיוק אז הגיע אותו תלמיד עם המיץ. רבינו התיישב, ברך ושתה את המיץ ורק אז הלך. בדרך הסביר לסובביו: "האמת, איני מרגיש טוב והיה קשה לי היום לשתות, אבל מה הוא אשם שאיני מרגיש טוב? הוא הלא טרח עבורי!..."

ממידת הכרת הטוב של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

"וְלַהוֹרֵת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא י', י"א)

בכל שלל מידותיו המופלאות של רבינו הבהיקה באור יקרות מידה זו של הכרת הטוב. כל מי שעשה לו טובה ולו הטובה הקטנה ביותר, גם אם הטובה היתה זעירה מאד וגם אם הלה הרגיש שהוא עצמו נהנה שזכה להנות אותו, בכל זאת הרגיש כלפיו שיעבוד והכרת טובה.

אחד מתומכי השיבה נקלע לקשיים וביגנים הפסיק לתרום לשיבה. כעבור כמה שנים חיתן אחד מילדיו וכמובן שהזמין את רבינו. רבינו רצה ללכת אלא שבהתבוננות בלוח הזמנים של אותו יום, התברר שהדבר כמעט בלתי אפשרי, "אולם", פסק רבינו, "היות ומחוייבים אנו כלפיו בהכרת הטוב זה דוחה הכל". כך הפכו את כל הסדרים כדי להשתתף בחתונה. אותו יהודי התפעל מאוד ואמר שבעבר היו מגיעים ראשי ישיבות רבים, ורק רבינו ועוד אחד מגדולי הישיבות טרחו ובאו למרות מצבו.

"הלא הוא טרח עבורי!"

לעת זקנותו של רבינו סיגל לעצמו אחד התלמידי חכמים בשיבה, מגדולי תלמידיו, הנהגה טובה. מידי ערב היה סוחט פרי הדר, והיה מביאו לרבינו שישתה לאחר תפילת מעריב, כדי שבריאותו תתחזק. כאשר חלתה הרבנית והיתה מאושפזת בבית החולים היה רבינו שבור, באותם ימים היה הולך כמעט מדי יום ביזמו אחרי מעריב לבקרה.

יום אחד רבינו מיהר לצאת מהשיבה אחרי מעריב כדי לנסוע לרבנית, ובדיוק אז הגיע אותו תלמיד עם המיץ. רבינו התנצל ואמר שהיום אינו מעוניין וישר כח על הטרחה. לאחר זמן קצר חזר וביקש שיקראו לו. הוא התיישב, בירך ושתה את המיץ כדרכו בכל יום, ברך ברכה אחרונה ורק אז הלך. בדרך הסביר לסובביו: "האמת, איני מרגיש טוב והיה קשה לי היום לשתות, אבל מה הוא אשם שאיני מרגיש טוב, הוא הלא טרח עבורי..."

ומעניין מאד לציין, פעם כאשר אותו תלמיד חכם לא היה בשיבה,

הציעו תלמידים לסחוט עבורו את המיץ ורבינו ענה שלא יעשו זאת. לימים הובן הדבר כאשר רבינו התבטא פעם בפני אותו תלמיד חכם בחיבה, "עבורכם אני שותה!" - כל מה ששתה היה כי התכבד וכיבד את אותו ת"ח בכך ששתה את המיץ שעושה עבורו.

גם כאשר הטרחה לא היתה ישירה אליו - דאג להכיר טובה. סיפר רבי יוסף קראהן שכמה פעמים שם לב, כאשר התקיימו בחדר האוכל של השיבה מסיבות סיום מסכת וכד', לפני שיצא מהמסיבה לא שכח רבינו לגשת למטבח ולהודות למבשלת על האוכל, למרות שהוא לא נעשה במיוחד עבורו.

"היום תוכל לשאול ככל שתחפוץ"

תלמידים קרובים לרבינו למדו את הלך רוחו, שבכל נושא וענין לא נשמט הענין של הכרת הטוב. פעם הקשה מדוע השתנה שמה של חוה מהשם "אשה" שקיבלה בתחילה, לשם שקיבלה אחרי החטא "חוה" למה חוה דווקא?

אלא, מכיון שחוה גרמה מיתה וקילקול לכל הבריאה לכן הוצרכו לקרוא לה שם חדש, והיה מקום לסבור, אולי מן הראוי לקרוא לה בשם של חסרון וגרעון ואולי גם קצת גנאי, אבל חובת הכרת הטוב

דרשו' ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יורה דעה כרך ט' האורח חיים שבין ד' - הלכות ספר חזקת מנוחה, שילוח הקן, חדש, ערלה וכו' סימנים ע"ד - שבי"ד שבי"ד

בכל בית חזקה

יורה דעה' חלק ט' החדש במהדורת דרשו' האו"ח שבין ד' הכולל הלכות מצוות ומעשיות

פתח שעשוי רק ליציאת חרום, האם חייב במזווה? חדר כביסה האם חייב במזווה, ומה הדין כשנכנסים אליו מחדר האמבטיה?

הלכות מזווה סימן רפ"א אלב"ד צ"ה, י"ח, לד

האם מותר לחבר מזווה לפתח רק במסמך אחד או שחייבים שני מסמכים. ומה הדין להדביקה לפתח בנייד דבק 'סלוטיס'?

הלכות מזווה סימן רפ"א אלב"ד לד

האם מותר לעשות פדיון הבן בפורים, מצד אין מערבין שמהה בשמחה?

הלכות פדיון הבן סימן ש"ה אלב"ד פ"ט

האם מותר לקיים מצות שילוח הקן בימי הספירה ובשנת השמיטה?

הלכות שילוח הקן סימן רצ"ב אלב"ד א

מה הטעמים למצות כתיבת ס"ת לכל איש ישראל, ומה נפק"מ בין הטעמים להלכה למעשה?

הלכות ספר תורה סימן ע"ה סעיף א לאס"ש

מה טעם הפסוק ממזווה בפתח ביה"כ? ומה טעם המנהג בזמננו לשים מזווה בפתח ביה"כ?

הלכות מזווה סימן רפ"א סעיף ג לאס"ש, אלב"ד ס"ז

באיזה אופן מותר לשבת על ספסל שמונח עליו ספר קודש?

הלכות ספר תורה סימן רפ"ב סעיף ז' אלב"ד לא

הרואה ברחוב עיתון שמסתפק האם יש שם דברי תורה, האם חייב להרימו?

הלכות ספר תורה סימן רפ"ב סעיף ז' אלב"ד ל

לפתוח ספר קודש בשביל לתפוס מקום, או להשתמש בספר כדי להגביה ספר אחר?

הלכות ספר תורה סימן רפ"ב סעיף י"א אלב"ד ע"א

כיצד לכתוב את הפסוק 'עוד ישמע' בהזמנות כדי להמנע מהצורך לגנום?

הלכות ספר תורה סימן רפ"ב אלב"ד ע"ג

דף שכתוב בראשו המילה 'כס"ד' או 'ב"ה' האם צריך לגנוזו?

הלכות ספר תורה סימן רע"ו אלב"ד ע"ג

מסילה של דלת הזזה האם נחשבת כמשקוף לחייב הפתח במזווה?

הלכות מזווה סימן רפ"א אלב"ד צ"ה

משקוף שהוא עגול, האם נחשב כמשקוף לחייב הפתח במזווה?

הלכות מזווה סימן קס"ז אלב"ד ה

ניתן להשיג בכל חנויות הספרים

הכיצד יתכן להגיע לעיר זרה בלא כלום?! אף לא פרוטה אחת... ומה עושים עתה? הלא עומדים הם כאן במרכז העיר ההומה, עיר זרה ומנוכרת שרובה גויים גמורים, ואין יודעים לאן לפנות. הוא פנה אפוא אל אביו הקדוש ושאל בדאגה רבה: "מה אם כן נעשה עתה?", אמר לו אביו: "באין בידינו לא אפשרות שהייה בבית מלון, ואף לא לשכירות עגלה, נכנס אפוא לבית מדרש סמוך, לפחות ללמוד קצת"

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על אמונה וסייעתא דשמיא

"וישמע משה ויטיב בעיניו" (ויקרא י', כ')

אף לא פרוטה אחת... ומה עושים עתה? הלא עומדים הם כאן במרכז העיר ההומה, שלא היו בה באותה עת כמעט חסידים. עיר זרה ומנוכרת שרובה גויים גמורים, ואין יודעין לאן לפנות. הוא פנה אפוא אל אביו הקדוש ושאל בדאגה רבה: "מה אם כן נעשה עתה?" אמר לו אביו: "באין בידינו לא אפשרות שהייה בבית מלון, ואף לא לשכירות עגלה, נכנס אפוא לבית מדרש סמוך, לפחות ללמוד קצת".

נכנסו השנים לבית מדרש באזור, הניחו את חבילותיהם בצד, והצאנזער רב ניגש הישר אל ארון הספרים, הוציא גמרא והחל ללמוד בדבקות גדולה כדרכו, תוך שהוא שוכח לגמרי עולם ומלואו, כמי שלא איכפת לו כלל אם הם כעת בוינה או בצאנז...

הגארליצער לא יכל לתת מנוחה לנפשו בשפל מצבם הקשה, והחליט לצאת אל העיר הגדולה ולנסות להשיג מעט מעות באיזו שהיא דרך, או לפחות מקום אכסניה שיתאים לאביו הקדוש. היה הגארליצער מתרוצץ ברחובות העיר אנה ואנה, ואלו הרבי הקדוש יושב ועוסק בתורתו במנוחה ושלוה.

הרב הקדוש בעל 'דברי חיים' מצאנז צוק"ל, היה כידוע בעל צדקה גדול ומפורסם. הוא פיזר הון רב לצדקה, ואף כי לצרכיו ולצרכי ביתו היה מצמצם מאוד, לצדקה היה מהפך את טבעו ומפזר הרבה.

הרבי מסלונים הראשון צוק"ל שלח את בנו לצאנז, כדי שילמד את מידת הצדקה, וביאר לו הטעם ששולחו אליו, כי אני מטבעי הנני פזרן, ואין בזה רבותא במה שאני מפזר לצדקה, אבל הצאנזער רב מטבעו חסכן, ויש בפזרון צדקתו עבודה רבה ונשגבה.

בהזדמנות אחת היה צריך הצאנזער רב, לנסוע לוינה לצרכי רפואתו, כידוע שהיו רגליו חולניות שנים רבות, והתלווה אליו בנסיעתו בנו הרב הקדוש מגארליץ צוק"ל. בדרך בהיותם ברכבת, נפגשו עמו שם שני תלמידי חכמים נכבדים מנכדי הנודע ביהודה צוק"ל. הרב מצאנז קיבלם בכבוד גדול ובסבר פנים יפות, כיאות לנכדי הנודע ביהודה. הגארליצער העריך שמסתמא ידברו עם אביו בלימוד, כדרכם של אלו. הוא הניחם לדבר עם אביו, והלך לו.

לבינת יים, הציעו הם לפני הצאנזער רב, שהואיל והם עסוקים כעת בדבר מצוה של פדיון שבויים, אולי יוכל לסייע בידם בתרומה הוגנת כראוי לכבודה של מצוה: לא הסס הצאנזער רב, ומיד הוציא את כיס הממון שהכין בשביל הנסיעה לוינה, שהיה בו סכום גדול מאד שנצרך להם בשביל הוצאות הדרך, ולתשלום הרופאים וצרכי הרפואה, ושאר הוצאות שיצטרכו שם וכו'. לעיניהם המשתאות רוקן את כל כיס המעות עד הפרוטה האחרונה ממש ונתן להם לצדקה.

בהגיע הרכבת לוינה רבתי, הם ירדו מן הרציף אל תוככי העיר הגדולה והסואנת, בקש הרב מגארליץ מאביו מעט מעות כדי לשכור עגלה שתיקח אותם אל אחד המלונות בעיר, בו ישוהו כל עת המצאותם בעיר. שח לו הצאנזער רב כל אותו המעשה, שנתן את כל מעותיו משלם לנכדי הנודע ביהודה, שבקשוהו ברכבת עבור פדיון שבויים.. ועתה אין בידו אף לא פרוטה לפרטה, לא על הוצאת המלון, וגם לא על שכירת עגלה...

הרב מגארליץ נחרד מאד, הכיצד יתכן להגיע לעיר זרה בלא כלום!?

בראותו את השתוממותו של בנו מן המופת ומהישועה המופתעת, סנט בו הדברי חיים בפשיטות: "וכי מה חשבת שהקב"ה לא נמצא בוינה? אותו רבונו של עולם שנמצא עמנו בצאנו, נמצא גם כאן בוינה!..."

לתדהמתו שלף הדברי חיים מכיסו את חבילת השטרות שקבל זה עתה מחברו הגביר, והראה לבנו. הגארליצער השתומם למראה עיניו, הכיזד יתכן כזאת? הוא התרוצץ כאן בעיר כמה שעות ונסה את מזלו אצל הרבה אנשים, ואף אצל הגבירים הגדולים, ולא הצליח להשיג כמעט כלום... ואלו אביו שלא זו מבית המדרש, פתאום השיג סכום נכבד שכזה?

סיפר לו הצאנזער רב שנכנס לכאן ידיו מנוער משכבר הימים, והעניק לו סכום זה. בראותו את השתוממותו של בנו מן המופת ומהישועה המופתעת, סנט בו הדברי חיים בפשיטות: "וכי מה חשבת שהקב"ה לא נמצא בוינה? אותו רבונו של עולם שנמצא עמנו בצאנו, נמצא גם כאן בוינה!..."

(מתוך טיב המעשיות)

לא עברה שעה קלה, והנה נכנס לבית המדרש יהודי בלתי מוכר. צורת פניו ענתה בו שמארץ אשכנז הוא בא, והיה נראה כגביר נכבד. בראותו לפתע באחת הפינות את הדברי חיים יושב והוגה בתורה, רץ תכף אליו בשמחה רבה ובפנים קורנות, "שלום עליכם חיים! מה שלומך? כבר מזמן לא התראינו" וכו', עד מהרה התברר לו לדברי חיים, שזהו חברו מנוער שלמד עמו יחד לפני שנים רבות אצל חמיו הגדול בעל "ברוך טעם" בליפניק. מאז עברו שנים רבות שהם לא נפגשו, האיש דרש בשלומו ובשלום תורתו, ושמח לראות שבמשך השנים לא נס ליחו, והוא עולה ומתעלה בתורתו. הם החליפו ביניהם כמה זכרונות מימים ימימה, כדרכם של חברים לספסל הלמודים.

עד דהכי והכי, שואל החבר את הדברי חיים: "באם מקום מושבכם הוא בעיר צאנז הרחוקה, שם אתה משמש ברבנות וכאב בית הדין, מה אפוא הביאכם הלום לוינה?" סיפר לו הדברי חיים שלצרכי רפואת רגלו החולה נאלץ לעשות את כל הדרך הרחוקה הזו כדי לדרוש בטובי הרופאים שבוינה. "והיכן מתאכסן כאן ידידי?" שאל הלה, ענה לו ה'דברי חיים' דברים כהוייתן, שלבינתים נשאר הוא כנראה ללון כאן בבית המדרש... מאחר שלא נותר לו מכל כספו מאומה! החבר, שהיה גביר נכבד ועשיר גדול, התרגש מאד למשמע אזנו, לראות את חברו הטוב בצרתו, על אתר הוציא סכום הגון מאד, שיש בו כדי לכסות את כל ההוצאות שיצטרך הרבי ברינה, די והותר! הרבי הודה לו, ובכך נפרדו לשלום ובברכה לבבית, והצאנזער רב התישב מיד חזרה והמשיך בתלמודו כבתחילה, ועד מהרה צלל לעומק נבכי הסוגיא שעסק בה.

אחר עבר זמן, חזר הגארליצער לבית המדרש בפחי נפש, הוא היה שבור ומדכדך על שלא עלתה בידו לבינתים למצא שום עצה או ממון, ולא ידע את נפשו, מה עושים כעת, היכן יניח צדיק את ראשו הלילה?! בהכנסו לבית המדרש ראה את אביו יושב באהלה של תורה ולן בעמקה של הלכה במנוחה ובשלוח, ונראה כמי ששכח לגמרי היכן הם נמצאים, מטרת נסיעתם, וגדל המצוקה הקשה שהם נתונים בה כעת... הוא נגש אל אביו והכרח להוציאו מתלמודו, ולהעמידו על חומרת המצב...

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

סיפור לי רבי שלמה טוויל שליט"א, הרב הראשי של מקסיקו, סיפור שיש בו קידוש השם גדול. בשנה אחת בליל פורים, הגיע אורח לבית הכנסת: מפקד משטרת מקסיקו סיטי. בדרך כלל רואים אותו כאשר מתרחש אירוע פלילי חמור, ומה למפקד המשטרה ולבית הכנסת? הרב טוויל בראותו את מפקד המשטרה ניגש אליו, ושאל אותו על מה ולמה זכה בית הכנסת לכבוד הגדול שמפקד המשטרה בכבודו ובעצמו הגיע לביקור

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על יין, כהנים ושמחה אמיתית

"יין וְשִׁכָר אֵל תִּשְׁתֵּי אֶתְּךָ וּבְנֵיךָ אֶתְּךָ..." (ויקרא י', ט')

התורה אוסרת על הכהנים שתיית יין בכניסתם לעבוד במשכן ובבית. שואל המדרש תנחומא: מדוע נאסרה שתיית יין, וכי מה גרוע כל כך ביין? הרי כתוב בתהלים (קד, טו): "ויין ישמח לבב אנוש". יין מביא את האדם לשמחה, כשם שאמר דוד המלך על התורה (תהלים יט, ט): "פקודי ה' ישירים משמחי לב שאף היא מביאה את האדם לשמחה, הרי שיש כמה אופנים להגיע לידי שמחה: יש אפשרות של פקודי ה' ישירים" ויש אפשרות של "יין ישמח", ומדוע אסרה התורה שתיית יין?

זאת ועוד, לכאורה יש עדיפות ליין על תורה, כי יהודי לומד תורה כדי לזכות לגן-עדן, ומתי יזכה לכך? לאחר מאה ועשרים, ואלו בשתיית יין יש לו גן עדן מיד, כבר כאן בעולם!

מביא המדרש סיפור מופלא: מעשה בחסיד אחד שהיה לו אבא שכור והוא היה מתבייש באביו. אמר החסיד לאביו: 'אבא, תישאר בבית ואני אביא לך את כל הינות שבעולם. הרי כאשר אתה הולך לבית מרוזח ומשתכר, כולם מבזים אותך ועדיף שתישאר בבית ותשתה יין כאות נפשך'. אך האב סרב ואמר לבן כי כל הנאתו היא לשתות יין בבית מרוזח.

פעם אחת הלך החסיד עם אביו, והנה רואים הם בדרך שיכור מוטל ברפש, מלוכלך מכל מה שפלט פיו, ילדים מתקלסים בו ומכניסים בוץ לתוך פיו ומבזים אותו. אמר החסיד לעצמו: הנה זו ההזדמנות להראות לאבא מה קורה למי שמשתכר, בתקוה כי המראה ירתיע את האבא מלשתות. קרא החסיד לאביו ואמר לו: "ראה נא אבי, אלו בושות נגרמות למי שמשתכר, כך גם אתה נראה כאשר אתה שיכור ומה לך ולבזיונות הללו?"

החסיד היה בטוח שהמראה ירתיע את אביו, ושוב לא יכניס לפיו טיפה של יין. והנה הוא רואה את אביו גוחן לעבר השיכור המוטל ברפש, מחבק אותו בחזקה ואומר לו: "אמר נא לי אחי אהובי, היכן השגת יין כה משבח שריח גן עדן נודף ממנו?!"

שואלים חז"ל, אם השיכור מרגיש גן עדן כאן בעולם הזה, אם

כך מדוע לאסור על שתיית יין? הרי היין משבח אנשים, עד שהם מרגישים תענוג כאן בעולם הזה, ולא צריכים להמתין לגן עדן עד לאחר מאה ועשרים!

נתרגם את הדברים לשפת ימינו. הנה סיפור מעניין שסיפר לי רבי שלמה טוויל שליט"א, הרב הראשי של מקסיקו, סיפור שיש בו קידוש השם גדול:

יש שם בית כנסת ענק, "מגן דוד" שמו, ובבית הכנסת אולם אירועים מפואר. את שמחת פורים חוגגים בני הקהילה באולם בית הכנסת בליל פורים.

והנה בשנה אחת בליל פורים, הגיע אורח לבית הכנסת, לא פחות ולא יותר: מפקד משטרת מקסיקו סיטי. בדרך כלל רואים אותו כאשר מתרחש אירוע פלילי חמור, ומה למפקד המשטרה ולבית הכנסת? הרב טוויל בראותו את מפקד המשטרה ניגש אליו, ושאל אותו על מה ולמה זכה בית הכנסת לכבוד הגדול שמפקד המשטרה בכבודו ובעצמו הגיע לביקור.

אמר לו המפקד: "אתה יודע שבמקסיקו סיטי יש פשיעה רבה, ובעיר מסתובבים שוטרי חרש ובלשים האמורים למנוע מעשי

רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, נכנס פעם לגביר אמריקאי, כדי להתרימו לישיבה ואמר לו: "מה בעצם ההבדל ביני לבינך? מדוע אתה חושב שאתה שמח וטוב לב יותר ממני?"

לצרכיך ועוד ששה חדרים מיותרים... מדוע, אם כן, סבור אתה שטוב לך יותר ממני?"

הגביר ממש התרגז. כך לא מדברים לגביר אמריקאי, צריך דרך ארץ. הוא התרומם ואמר לרב: "כבוד הרב לא מבין, נדמה לרב שאתה ואני אותו דבר, אבל כאשר אני אוכל הרי 'הגביר אוכל' וזה משהו אחר לגמרי, וכשאני ישן הרי 'הגביר ישן' וזה דבר שונה לחלוטין!"

אמר הרב גיפטר: הגביר הזה אוכל כמו בהמה, ישן כמו בהמה ופיו מדבר הבלים. יש סיפור ידוע על רבי חיים מבריסק זצ"ל, שפעם הגיע אליו גביר אחד שירד מנכסיו וקבל בפניו: "סיביר לי כבוד הרב, אכן פעם היו מכבדים אותי כי הייתי עשיר, ואילו כיום כאשר איבדתי את כל רכושי, אני מבין שמכבדים אותי פחות. אבל הרי כאשר הייתי גביר, אמרו כולם שאני חכם גדול, יודע ללמוד וירא שמים. וכולם הגיעו להתייעץ אתי. כיום אמנם ירדתי מנכסי, אבל את חכמתי ואת למדנותי הרי לא איבדתי, מדוע שוב אין איש בא להתייעץ עמי? לאן נעלמו חכמתי ובינתי?". אמר לו רבי חיים: "חכמתך ובינתך לא נעלמו, הם פשוט עברו דירה אל גביר אחר שיש לו כסף, היום הוא החכם. הוא הפיקח והוא הלמדן"...

אמר רבי מרדכי גיפטר: "כל העולם הזה אינו אלא חלומות של גבירים. כל השמחה אינה אלא זיוף אחד גדול. אבל שמחה של תורה היא שמחה אמיתית. שאינה עוזבת את האדם בכל מצב בו הוא נמצא."

כפית מרק עם רבנו תם

היה גר בתוכנו יהודי בשם רבי יצחק שינקר זצ"ל, הוא היה נובהרדוק'ר, יהודי מורם מעם. בנו הוא רבי חיים שינקר, ראש ישיבת "דרכי משה". פעם נעמד הבן באמצע הרחוב והחל לשיר שיר שאביו היה נוהג לשיר, כאשר המלים של השיר הן: "כפית מרק עם רבנו תם..." אתם יודעים איזה טעם יש לכפית מרק עם רבנו

פשע. הללו דווחו כי לבית הכנסת הוזמנו כמויות גדולות מאד של אלכוהול לקראת המסיבה שאמורה להתקיים כאן בלילה. על פי הידוע למשטרה, כל אימת שהגויים משתכרים, יש אירועים אלימים עם הרוגים ופצועים, ולכן שיגרה המשטרה שוטרים סמויים למסיבה של היהודים, למנוע מעשי אלימות.

"והנה באמצע המסיבה מתקשר הבלש שנשלח לשם, ומדווח כי הוא מתקשה להאמין למראה עיניו. הוא רואה הרבה יהודים שיכורים, אבל במקום לפגוע אחד בשני, הם מתחבקים ומתנשקים זה עם זה, כל אחד מהלל את חברו והשמחה שם גואה עד שחקים. בכירי המשטרה היו בטוחים שהלה משקר ובודאי שילמו לו כסף כדי שלא ידווח על האירועים, לכן החלטתי אני בעצמי לבוא ולראות מה קורה כאן. והנה" - ממשיך המפקד ואומר לרב טוויל - "רואה אני בעיני שאכן צדק אותו בלש".

זהו כבוד שמים! כך נראים יהודים יראים ושלמים כאשר הם משתכרים. כך נראה פורים שלנו.

מכל מקום, השאלה במקומה עומדת: מדוע יש לאסור שתיית יין. אמנם יש שמחה גדולה בלימוד תורה, אבל מה רע באלטרנטיבה של שתיית יין?

בואו ונרחיב מעט בשאלה. אכן כולנו יודעים שללמוד תורה - אין שמחה גדולה מזו. העונג שהיה לחזון איש, לסטייפלר, לרב שך ולכל גדולי ישראל בלימוד התורה, אין גדול ממנו. אבל כדי להגיע לשמחה אמיתית צריך להשקיע, לעמול בתורה, ואילו בשתיית יין, תוך דקות ספורות כבר 'נמצאים בעננים'. שומעים שיר ועפים אייתו ביחד, ומדוע לא לשנות יין?

שמחה אמיתית, לא דמיונית

אומרים על כך חז"ל - ונאמר את הדברים בלשונונו - ההבדל בין שמחה מתורה לשמחה מ"יין הוא תהומי: ביין אנחנו בורחים מהמציאות, ואלו בתורה אנחנו חיים את המציאות.

שמחתו של השיכור היא שמחה מדומינת. החכם מכל אדם אומר (משלי לא, ו): "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש". על ידי שתיית היין, הוא בורח מהמציאות העגומה שלו. הוא שוכח את צעריו ואת קשייו, אף שהם קיימים וישארו עמו כאשר יתפכח מיינו, רואים בפורים את השכורים כאשר הם מתפכחים משכרותם: כואב להם הראש, כואבת הבטן, הם מלוכלכים מכל מה שעברו, והשמחה כביכול שהיתה להם בעת שכרותם, חלפה ועברה לה כלא היתה. לא נותר דבר מהשמחה הדמיונית ששרתה עליהם, אבל שמחת התורה היא שמחה אמיתית. היא מלווה את האדם כל העת ואינה חולפת ועוברת.

רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, נכנס פעם לגביר אמריקאי, כדי להתרימו לישיבה ואמר לו: "מה בעצם ההבדל ביני לבינך? מדוע אתה חושב שאתה שמח וטוב לב יותר ממני? הרי לאכול אתה אוכל בבינתך מהמאכלים שאשתך מבשלת לך, ואני יכול להבטיח לך שאשתי יודעת לבשל לא פחות טוב מאשתך. בלילה אתה ישן על מזרן כמוני, גם אם המזרן שלך עטוף בעטיפה ססגונית יותר. לי יש דירה של שלושה חדרים המספיקה לצרכי, ולך יש גם שלושה חדרים

ומשם ניקח אותו לבורסת היהלומים. אתם יודעים שבכולל פוניבוז' היו תקופות שלא היו משלמים חודשים ארוכים, וגם כששלמו זה היה סכום מזערי, והנה נכנסים להיכל הכולל, כולם שם שמחים ומאושרים, לומדים בחברותות בעונג ובנעימות, לכולם שם יש גמ"חים או כלוים או כמלוים, והכל מתנהל על מי-מנוחות. נסע משם לבורסה. עד שמאפשרים להיכנס, צריך לעבור כמה וכמה בדיקות ואישורים, וכאשר נכנסים פנימה רואים אחד בוכה, אחד צועק, אחד לפני פשיטת רגל והאחר לפני פשיטת יד, אם כן מה החידוש ב'אשריך בעולם הזה'?

הוא הוסיף ואמר: לבן תורה אמנם אין כסף, אבל יש לו נחת מהילדים. אתם יודעים שכל הצרות שעושים לבני תורה, לא נובעות משנאה אלא מקנאה. פשוט הם אינם יכולים לסבול את העולם הזה שיש לבני תורה. אצלם בית הספר הוא מקום של מאבק בין המורים לתלמידים ובין התלמידים לבין עצמם. יש שם אלימות קשה, המורים מפחדים מהתלמידים, ממש 'שדה קרב'. אם המורה יעז לומר מילה לתלמיד, הוא ימצא את כל השמשות של המכונית שלו מנופצות והצמיגים מנוקבים.

ואצלנו? הילדים צומחים פרחים. אילו מידות טובות, כמה טוב לב ושמחה. הרחוקים מתורה לבושים לפי ה'מודה', האופנה. עם מכנסיים בלויים וקרועים, ואצלנו לבושים יפה עם חולצה לבנה, כמו חתנים. תראו איך נראית חתונה שלנו, ואיך נראית חתונה שלהם. הם פשוט לא יכולים לסבול את זה. הקנאה מדברת מתוך גרונו ומביאה לידי שנאה. ראו משפחה של בן-תורה, גם אם יש יותר כסף או פחות כסף, כולם מאשרים ויש נחת מהילדים. שתיית יין לא מביאה שמחה אמיתית. זו בריחה מהמציאות. לכן אסורה שתיית יין לכהנים.

(מתוך דורש טוב ויקרא)

תם? אני עדין לא טעמתי את זה, אבל אני יכול לומר בשמו, שיש לזה טעם גן עדן אמיתי. לא מזויף. לא מדומין. אלא אמת לאמיתה. זהו גן העדן של בן תורה.

מסופר במדרש (קהלת רבה ח, ד) כי גוי אחד ראה את רבי יהודה בר עלאי שהיו פניו צהובות אמר: 'אדם שפניו צהובות יש בו אחד משלושה דברים אלו: או שותה יין, או מלווה בריבית או מגדל חזירים'. אמר לו רבי יהודה ברבי עלאי: 'תפח רוחו של אותו איש, אין בי אחד מאותם דברים, לא מלווה בריבית אני ולא מגדל חזירים אני, ששניהם אסורים לישראל. ולא שותה יין אני, שאפילו כשאני שותה ארבע כוסות בליל פסח, אני חש בראשי מפסח ועד עצרת'. אמר לו: ולמה פניך צהובות? אמר לו: "התורה היא שמאירה פני, שנאמר: 'חכמת אדם תאיר פניו'" (קהלת ח, א).

אשריך בעולם הזה

לפני שנים היתה סמוך לשיבת סלבודקה ישיבה בשם 'נהרדעא', בראשה עמד רבי משה קאשי שליט"א [כיום הוא רב באזרביז'אן], ונשיא הישיבה היה מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א. גיסו של הרב קאשי תרם את בנין הישיבה ורבי גרשון הגיע לשם לדבר.

הייתי אז צעיר לימים, ולא קלטתי את עמוק דבריו, אבל כיום אני רואה בחוש כמה הוא צדק בדברים. כידוע, רבי גרשון אינו אומר מליצות, אלא פיו ולבו שווים.

אמר רבי גרשון: כתוב במשנה באבות (ו, ד): "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צעיר תחיה ובתורה אתה עמל, אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא".

לכאורה מה חדשה המשנה? וכי אין אנו יודעים ש'אשריך בעולם הזה'? נקח את הגביר הגדול ביותר ונביא אותו לכולל פוניבוז',

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

ביום המשפט הגיע הרב אברמסקי לבית המשפט. התובעים אמרו את דבריהם כמנהג המקום, בשפת חלקלקות. השופט פנה אל הרב בבקשה שיגיב על הדברים. פתח הרב אברמסקי ואמר: "חיים אנו במדינה דמוקרטית, וגאותה של הממלכה הבריטית היא שהדמוקרטיה היא נר לרגליה, ובכן - אין דבר דמוקרטי יותר מאמירת האמת כפי שהיא... תפקידי כרב במדינה דמוקרטית, הוא לומר לצאן מרעיתי את האמת לאמיתה, ללא כחל ושרק"

הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א, רב העיר כרמיאל, על טהורים ומאכלות אסורים

תהיה, אין על מה לדבר, אי אפשר לחבר את הטמא לטהור. התפוח אינו נופל רחוק מהעץ. מי שגדלה בבית כזה, ודאי ספגה גם היא מהתכונות השליליות של האם, ולכן אינה ראויה להדבק בבני, בן הישיבה, התלמיד חכם, המתמיד ובעל המידות הטובות. כדי שאף אחד לא יעלה על דעתו להציע שוב רעיון עוועוויים כזה, אמרתי את המלים הבוטות והקשות ביותר אודות אותה אשה.

אומר המגיד מדובנא: כאשר ציווה הקב"ה לנח להכניס לתיבה בעלי חיים, אמר לו להכניס משני סוגים, שתי קטגוריות: טהורים ושאנים טהורים. המטרה בזה היתה לקיום העולם, ומשום כך אין כל צורך לדבר בגנותם של בעלי החיים שאינם טהורים.

בפרשת שמיני, לעומת זאת, עוסקת התורה באזהרה להתרחק מבעלי החיים הטמאים, ובאיסור החמור שעליו עובר מי שאוכל אותם. כאן מדגישה התורה באופן ברור "טמא הוא לכם", "שקץ הוא לכם", על מנת להדגיש באופן חד משמעי, שיש להתרחק כמטחוו קשת ממאכלות אסורים, משום שהם טמאים ומשוקצים.

מצוה לשנאם ולהתקוטט עמהם

יש בענין זה מוסר השכל גדול עבורנו. עם כל העדינות שאנו מבקשים לסגל לעצמנו, וביחד עם האצילות הטבעית הראויה לבני

ידועים דברי חז"ל (פסחים ג ע"א) על הפסוק "מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה" (בראשית ז, ה): "לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו. שהרי עיקם הכתוב שמונה אותיות, ולא הוציא דבר מגונה מפיו".

הקשה המגיד מדובנא זצ"ל: אם התורה כה מקפידה שלא להוציא דבר מגונה, כמו המלה 'טמא', כיצד יתכן הדבר שבפרשת שמיני אנו מוצאים עשרות פעמים את המילה הזו? שוב ושוב חוזרת התורה "טמא הוא לכם", ואפילו כותבת "שקץ הוא לכם" - מדוע אינה אומרת 'לא טהור הוא לכם'?

ומתרץ, כדרכו, על פי משל:

על דלת בית אחד התדפקה אשה זרה, ושאלה: "היכן גרה פלונית?" אמרה לה המשרתת: "פלונית?! אותה דברנית?! אותה סכסכנית?! זו שכל השכונה שונאת ומדברת בגנותה?! היא מתגוררת שם, בקצה הרחוב..."

שמעה בעלת הבית את תשובתה, והוכיחה אותה: "מדוע את מדברת בגנותה? לא נאה ולא יאה לעשות כן".

לא חלפו ימים רבים, והנה דפקה שדכנית על דלת הבית, והציעה את בתה של אותה פלונית, לבנה המוצלח והמוכשר של בעלת הבית, קצפה עליה בעלת הבית: "וכי אינך מתביישת? לבני המושלם, הלמדן והעילוי, את מציעה את בתה של אותה דברנית, סכסכנית, זו שכולם מתעבים?! ולא נתקררה דעתה עד שגירשה אותה וטרקה אחריה את הדלת.

משנרגעה מעט, פנתה אליה המשרתת בתמיהה: "גברתי היקרה, מדוע כאשר אני אמרתי על אותה אשה דברי גנות, הוכחת אותי, ובצדק - ואלו את עצמך אמרת את אותם דברים, ואף הוספת עליהם כהנה וכהנה?"

אמרה לה בעלת הבית: "הכיצד לא תביני? אותך שאלו לכתובתה של אותה אשה ותו לא, לא הציעו לך להשתדך עמה, ולא לעשות עמה שותפות. מה לך ולה? מדוע לדבר בגנותה ללא כל סיבה? אך כאשר באה השדכנית ורצתה ליצר בינינו קשר של קיימא ולשדך את בני לבתה, חייבת הייתי לומר במלים הבוטות ביותר שהיה לא

על ענייני כשרות, לא נשא פנים לאיש, ולא ויתר אף על קוצו של יו"ד.

מובן, כי הדבר היה לצנינים בעיני בעלי ענין. לא מצא חן בעיניהם שהרב החדש מצר את צעדיהם, ומוסיף להם חומרות הלכתיות שמעולם לא היו נהוגות במקום, וגורמות להם להרוויח פחות ולהשקיע יותר, מה עשו? הלכו והגישו נגדו קובלנה בבית המשפט. תלונתם היתה, שרב זה מחמיר על כל צעד ושעל, אינו מתחשב ואינו מתגמש. הביא איתו דעות חשוכות ונאחז בהן, אינו מתקדם ואינו צועד עם הזמן. הוראותיו נוגדות את הדמוקרטיה ואת הליברליות של הממלכה...

מקורבי הרב, שהכירו את עמדותיו התקיפות ואת סגנונו החד, חששו מכך שהוא עצמו יופיע בבית המשפט ויאמר את דברו. השופטים היושבים על כס המשפט בלונדון הינם אנשי רוח מנומסים, משכילים ונאורים, הם רגילים לדיבורים אדיבים ושקטים, ולא יאהבו נאומים חוצבי להבות אש.

הם ניסו לומר לרב, שעדיף שהם ידברו בשמו. הם מורגלים בסגנון הדיבור המקובל בממלכה הבריטית, ויוכלו לייצג אותו בכבוד. אולם הרב סרב בתקף. ובקש לייצג את עמדתו בעצמו.

ביום המשפט הגיע הרב לבית המשפט. התובעים אמרו את דבריהם כמנהג המקום, בשפת חלקלקות, מתוך נימוס ודרך ארץ, שמע השופט את טענותיהם, ופנה אל הרב בבקשה שיגיב על הדברים. פתח הרב אברמסקי ואמר: "חיים אנו במדינה דמוקרטית, וגאוותה של הממלכה הבריטית היא שהדמוקרטיה היא נר לרגליה, ובכך - אין דבר דמוקרטי יותר מאמירת האמת כפי שהיא... תפקידי כרב במדינה דמוקרטית, הוא לומר לצאן מרעיתי את האמת לאמתה, ללא כחל ושרק.

"בכל ענייני ההלכה רק רב יהודי יכול להכריע. הוא בקי בכל ענין יותר מכל אחד אחר, רק מה שכשר על פי התורה הוא כשר, ומה שאינו כשר - איש אינו יכול להכשיר. לומר על דבר שאינו כשר שהוא כשר זהו מעשה אנטי-דמוקרטי בעליל. דבר שלא יעלה על הדעת במדינה נאורה, שבה זכותו של כל אדם לדעת את האמת".

הוא דבר בפאתוס, בנותנו לאמת לדבר ולנהום מתוך גרונו, ובסיכום הדיון כתב השופט: "מי יכול לשמוע את הנמר הזה ולא לקבל את עמדתו?!".

(מתוך דורש טוב ויקרא)

מקורבי הרב, חששו מכך שהוא עצמו יופיע בבית המשפט ויאמר את דברו. השופטים היושבים על כס המשפט בלונדון הינם אנשי רוח מנומסים, הם רגילים לדיבורים אדיבים ושקטים, ולא יאהבו נאומים חוצבי להבות אש. הם ניסו לומר לרב, שעדיף שהם ידברו בשמו...

תורה, מכל מקום עלינו לדעת כי כאשר מדובר בענייני כבוד שמים וקיום מצוות, אין מקום לפשרות ולויתורים. בעניינים כאלו צריכים להיות חד-משמעיים, נחושים ונחרצים.

הרמ"א (בתחילת חלק ארח חיים) כותב: "ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת ה' יתברך", וכותב ה'חפץ חיים' ב'באור הלכה': "אבל אם הוא עומד במקום שיש אפיקורסים המתקוממים על התורה ורוצים לעשות איזה תקנות בענייני העיר, ועל ידי זה יעבירו את העם מרצון ה', ופתח בשלום ולא נשמעו דבריו... ומצוה לשנאתם ולהתקוטט עמהם ולהפר עצתם בכל מה שיוכל". והוא מביא על כך את דברי דוד המלך עליו השלום בתהלים (קלט, כא-כב): "הלוא משנאיך ה' אשנא ובתקוממין אתקוטט. תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי".

אין דבר דמוקרטי יותר מאמירת האמת!

רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל כיהן כרב ואב בית דין בלונדון. מתוקף תפקידו תיקן תקנות חשובות בענייני שמירת התורה, הקפיד מאד

האזינו לתוכנית 'הפוח בל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

31 שלוחה 077-2222-666

"כעבור תקופה", ממשיך הרב גוסטמאן בסיפורו, "שוב פגשתי את הרופא, והלה אמר לי בדרך הלצה: 'איני יודע אם אתה בן עולם הבא או לא, אולם על דבר זה שהצלחת לשכנע את הרב לשתות חלב, מגיע לך עולם הבא...'. 'אני עניתי לרופא: 'איני יודע אם אתה פוסק או לא, אבל פסק זה שפסקת שמגיע לי עולם הבא אני מקבל'..."

מאוצרותיו של הגאון רבי אלעזר טורק שליט"א

בצורת אדם, אך למעשה הוא שרץ! וכמו שרץ אטום ומאובן ואינו מפתח שום רגש חיובי כלפי האחר, כך גם נפשו של האוכל שרצים נעשית אטומה ומאובנת.

הדברים מפורשים בזהר הקדוש (פרשת משפטים) כי על ידי המאכלות אסורות מסתלק צלם אלוקים מהאדם. לכן אין זה פלא שהוא נוהג כבהמה ובחוסר אנושיות, כי סר צלם האלוקים מעליו, וכבר אין מותר בינו לבין בהמה.

בספר 'עקדת יצחק' לרבינו יצחק עראמה זצ"ל, מגדולי הדור לפני כשש מאות שנים, כתב: "כי הם מתועבים ומשקיצים ומזיקים אל הנפש המשכלת, ומולידים בה האטימות ורוע המזג וקלקול התאוות אשר מהם תתהווה רוח הטומאה המטמא הדעות והמעשים, ומגרש רוח הטהרה והקדושה ממנה".

כידוע מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, חיבר חיבור נשגב בשם 'נדחי ישראל', שנועד עבור חיילים יהודים שאולצו להתגייס בעל כרחם לצבא, בו הוא מזרזם על שמירת התורה והמצוות גם במצבי אילוף קשים אליהם נקלעו. שם (פרק כח) הוא מעורר על דבר מאכלות אסורות, וכותב כי גם אם לאותו אדם שאכל מאכלות אסורות יש לו זכויות אחרות מלימוד התורה ושאר מעשים טובים - ובגללם יהיה זכאי לקום לתחיית המתים לעתיד לבוא, הרי יהיה מסכן ואומלל, ואין לשער ולתאר את גודל צרות הנפש שיהיו לו.

בכל ספרי הקדמונים, ראשונים ואחרונים, מוצאים אנו התייחסות חמורה ביותר לענין מאכלות אסורות, ותמצית דבריהם אחת היא - כי המאכלות המגועלות החודרות לתוך גופו של האדם גורמות לו לקלקול רוחני בלתי הפיך; הן מעוותות את מידותיו, סותמות את צינורות השפע הרוחניים שלו, וגורמות לו לאבד את התשוקה ואש ההתלהבות בתורה ועבודת השם.

נוראים הם דברי ה'אור החיים' הקדוש:

"ואולי, שבא הכתוב להודיע כי האוכל מהשרצים תעשה נפשו עצמה שרץ, והוא אומרו 'אל תשקצו את נפשותיכם', פירוש לא תעשו נפשותיכם שקץ ובמה בכל השרץ השורץ על הארץ כשתאכלו אותה... ואומרו ולא תטמאו בהם אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל להזהר לבל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת, כי ההפרש שבין השוגג למזיד במציאות זה כשוגג כמזיד, כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפילו בהיסח הדעת, אלא שישתנה הפנים במעשה מזיד תעשה נפשו שקץ ובשוגג תטמא נפשו ותטמא, והוא אומרו ולא תטמאו ונטמתם בהם".

ומסיים שם ה'אור החיים' הקדוש: **"וצריך האדם לזהר בתוספת זהירות וזריזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקוץ זה, ומה גם בזמנים אלו שנוהג האויר והארצות כולן יחד ואין לך גידולי קרקע שאין בהם מהשיקוץ שומר נפשו ישמור את הדבר".**

נורא ואיום! בענין מאכלות אסורות אין חילוק בין שוגג למזיד, "כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפילו בהיסח הדעת".

לפעמים אנו רואים אדם שאמנם רחוק משמירת תורה ומצוות אך על פניו נראה נורמטיבי, נינוח ומיושב. אך לפתע כשפוגעים בכבודו או במעמדו, או כאשר פורץ סכסוך או קטטה עם האחר הוא מאבד את עצמו לדעת ונוהג כחדל אישים וכחסר מצפון, מתאכזר ופוגע בשני ללא רחם, עד שרואה את לחלוחית חיותו האחרונה פורחת ממנו.

ואנו עומדים ותמהים; כיצד מסוגל אדם נורמלי לאבד את רגשותיו ולנהוג כלפי האחר בכזו רשעות ואכזריות מחרידה?

במקרים רבים, ניתן להצביע כמעט בוודאות על דברי ה'אור החיים' הקדוש, כתשובה ברורה על פשר התופעה; מי שנפשו נטמאה במאכלות אסורות הוא נהפך מאדם לשרץ! הוא רק נותר

כי בעת תחיית המתים הקדוש ברוך הוא ימגר את הרע מן העולם, לכן גופו של אותו אדם לא יוכל להתקיים ולחיות עד שישאבו ממנו את כל חלקי הבשר והאברים הגידין והעור שניזונו מהמאכלות האסורות, ויאלץ להיות מחותך אברים חלקים מכל אבר ואבר היכן שנספגו אותן המאכלות, ולדבריו אי אפשר לתאר את גודל היסורים והצער שיהיה לו מכך.

מדוע סירב המשגיח לטעום מהחלב האמריקאי

לאחר המלחמה, התגורר המשגיח הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מספר שנים בארצות הברית, שם שימש כמשגיח בישיבת מיר עד שעלה לארץ ישראל בשנת תש"ט. מורי ורבי הגאון המופלא רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל' רמיילעס, זכה באותם שנים להסתופף בצילו ולקבל ממנו רבות בתורה, בחכמה ומוסר.

פעם שמעתי מפיו סיפור נפלא על זהירותו הגדולה של המשגיח בענין כשרות המאכלות בארצות הברית. כה הוא סיפר:

באחד הימים הייתי בבית המשגיח כשלפתע נכנס רופאו האישי, ופגש בי כשאני ממתין למשגיח בחדר החיצון. הוא פנה אלי ושאל: "האתה תלמידו של הרב?!", וכשהשבתי בחיוב השיח את דאגתו באוזני: "אני מאוד מודאג מסירובו של הרב לאכול בשר ולשתות חלב כאן באמריקה, חוששני כי הוא יחלש בעקבות זאת. גופו הדל והצנום מוכרח לאוכל בריא ומזין לצורך קיומו, וסירובו לאכול גובל בפיקוח נפש של ממש".

פניתי למשגיח לנסות ולהבין את פשר סירובו: "למדנו רבנו", שאלתי ביראת הכבוד. "לגבי בשר עוד מובן מדוע המשגיח מסרב לאכול כאן באמריקה, כי אינו רוצה להסתמך על שחיטה בלתי מוכרת. אולם מדוע יסרב לשתות חלב, הרי המחלבה המקומית מנוהלת על ידי אדם חרדי מוכר ביראת שמים שלו ומוחזק בכשרותו? וכי אלו בעיות הלכתיות עלולות להיווצר בחלב?"

המשגיח השיב: "האמת, כי היות ומנהל המחלבה מוחזק כאיש כשר הרי שמלכתחילה הייתי שותה מחלב הנוצר במחלבתו הפרטית. אולם נקודה אחת לא מוצאת חן בעיני, מדוע מערכת הכשרות של הרבי מסאטמאר [בעל ה'דברי יואל' זצ"ל] מעניקה למחלבה שלו הכשר? מה צורך יש בהכשר, הרי בין כך היא מנוהלת על ידי אדם חרדי כשר? אלא חוששני שהיות והתעוררו שם חששות ושאלות שונות בעבר, לכן ראה הרבי מסאטמאר צורך להעמיד משגיחים מטעמו במחלבה, ובשל כך איני מעוניין לשתות מחלב שנוצר שם".

יצאתי מבית המשגיח ופניתי מיד אל מעונו של הרבי מסאטמאר

לברר את פשר הענין. הרבי חיין והשיב לי בחדות לשון: "כמדומה שבעל המחלבה מוחזק כצדיק וכשר, אף יותר ממשגיחי הכשרות הממונים להשגיח עליו מטעמנו".

"אם כן, מדוע המחלבה זקוקה להכשר?" - הוספתי לשאול, והרבי השיב: "פשוט מאוד, משיקולי מסחר העדיף הבעלים לפנות אלינו ולבקש הכשר. הוא סבור שכאשר יהיה גוף כשרות המפקח על המחלבה ותעניק לו הכשר היא תצליח למכור ולשווק כמויות גדולות פי כמה וכמה מבלי הכשר. אך אין זה חלילה בגלל חששות כשרות כאלו ואחרים, שבגללן ראינו צורך להעניק לה כשרות".

את הדברים כהווייתן כפי ששמעתי מפי הרבי מסאטמאר, מסרתי למשגיח. אך הוא נשאר עיקש בסירובו, ולא קיבל את הדברים. שאלתי אז את המשגיח: "הרי לדברי הרופא זה ענין של פיקוח נפש, ומדוע שהמשגיח לא ירד בעצמו אל המחלבה, להביט בנעשה שם ולהיווכח בעיניו ברמת הכשרות ואופיו?".

המשגיח הזדעק למשמע הדברים: "וכי שווה בשביל מעט חלב להסתובב בחוצות אמריקה הטמאה? להיכשל בראיות אסורות?! להתגשם מהאוויר הטרף של אמריקה?!"

הרב גוסטמאן ציין, כי אצל היראים והחרדים באירופה היתה תמיד חרדה מטומאת אמריקה, בה נשבה רוח עזה של רדיפת ממון ומותרות, והיו מתבטאים בהלצה: "אפילו האבנים של אמריקה טריפות הן!". המשגיח אף הוא היה חרד כל העת שמא חלילה יושפע מהאווירה המופקרת השוררת באמריקה ויתגשם ממנה, לפי מושגיו העילאיים של המשגיח.

אך בגלל נחיצות הדבר, ממשיך הרב גוסטמאן בסיפורו, לא הרפתי. הצעתי לו ללכת בעינים עצומות עד למחלבה, כשאני יוביל אותו בידו, והמשגיח נענה להצעה בחיוב.

כשבאנו למחלבה הביט המשגיח בכל פינה ופינה כדייקנות; שוחח עם בעל המחלבה, עם הפועלים, עם משגיחי הכשרות, כשבסופו של דבר השתכנע כי אכן החלב נוצר ומעובד בתכלית הכשרות וללא חששות, ומאז היה מוכן לשתות חלב מידי יום ביומו.

כעבור תקופה, ממשיך הרב גוסטמאן בסיפורו, שוב פגשתי את הרופא, והלה אמר לי בדרך הלצה: "איני יודע אם אתה בן עולם הבא או לא, אולם בטוחני כי על דבר זה שהצלחת לשכנע את הרב לשתות חלב מגיע לך עולם הבא...". אני עניתי לרופא באותו מטבע לשון, על משקל דבריו: "איני יודע אם אתה פוסק או לא, אבל פסק זה שפסקת שמגיע לי עולם הבא אני מקבל...".

מהמשגיח נוכל ללמוד עד היכן אמורים לדקדק בזהירות ושמירה מעולה בכל ספק כשרות, ובכל נדנדוד חשש, לפני שמכניסים מאכל לפה.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? [שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

אסורות - אין להם טמטום הלב, כי הכח של החזרה בתשובה הוא כמו מקווה טהרה. הם כקטן שנוגד, יש להם לב חדש ולא נשאר להם זכר מהטומאה. אדרבה, רואים בחוש את ההיפך, שיש להם רוח טהרה מיוחדת, יותר משאר אנשים.

אם כך, מי שנכשל חס ושלום במאכלות אסורות, העצה בשבילו היא להיות בעל תשובה אמיתי, וכך יזכה לרוח טהרה.

אל תיקח סיכונים!

ספר לי רבי בן ציון קוק שליט"א, שהוא שאל את מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל על סוג מסוים של מזון לתינוקות, והרב ענה לו שיש כמה סניפים להתיר, ולתינוקות אפשר מעיקר הדין להקל, אבל הוסיף הרב אלישיב ואמר: "אם אתה רוצה שבנך יבין תוספות, אל תיקח סיכונים!" זה החומר של מאכלות אסורות, שמטמטמים את הלב.

הסטייפלר לא עצם עין כל הלילה

ברצוני לספר ספור נורא על הסטייפלר זצ"ל, שבשעתו שמעתי את זה מכלי ראשון.

כידוע הסטייפלר לא השתמש בגנרטור מפני מראית העין, שלא יהיה נראה שהוא משתמש בחשמל. היו בביתו בליל שבת מנורות מנפט - לוקסים, והם היו מושכים אליהם זבובים.

סיפר לי נכדו, שפעם הסטייפלר שתה כוס תה ליד המנורה, ונפל לו לתוך הכוס זבובון קטן, והוא כבר קרב את הכוס לפיו, והנכד שראה זאת - עצר אותו והראה לו שיש שם זבוב.

הוא סיפר שהסטייפלר רעד בכל גופו, ולמחרת אמר לנכדו: "דע לך שלא עצמתי עין כל הלילה מהטראומה שהיתה לי, ממה שהייתי כפסע מהמוות, שהייתי מכניס לפי דבר כזה!"

מכאן נלמד עד היכן מגיע חומר העבירה של מאכלות אסורות! יש כאלה, שכשמגיעים לענין ההכשרים הם מסתמכים על חותמת כלשהי, שכתוב עליה שם של איזה רב עב"מ שאין להם משג מיהו, והם אומרים: "הגיהנם יהיה על הראש של הרב שחתם על זה..."

צריכים לדעת שני דברים: א. גם אם הגיהנם יהיה על הרב, טמטום הלב יהיה של מי שאוכל. ב. בגיהנם יש מספיק מקום גם לרב נותן ההכשר וגם למי שאוכל.

גדולי הדור מורים למתעסקים בקירוב, שמי שהיה רחוק וקשה לו לקבל מיד בהתחלה לקים את כל התרי"ג מצוות, ההוראה המקובלת היא להתחיל עם שלשה דברים: שבת, כשרות וטהרת המשפחה. שבת וטהרה הם דברים חמורים מאד שמעמידים את היידישקייט, ומאכלות אסורות עושות טמטום הלב והשכל.

לעניות דעתי, חשוב מאד לדאוג שהחוזרים יהיו מחוברים לשיעור תורה קצר פעם אחת ביום. הנסיון מוכיח שאותם אלו שהיו מחוברים לתורה - התקדמו כל הזמן, ומי שלא היה מחובר - נסוג אחורה.

על כל פנים, הזהירות ממאכלות אסורות, היא ודאי אחד מהדברים הראשונים שחייב לקבל על עצמו, כי אין דרך לקלוט תורה כשהלב סתום.

(מתוך דורש טוב ויקרא)

גדול שמתעסק בעניינים אלו, שמי שמגיע לחפש את האמת אפשר בשעתים להוכיח לו את כל יסודות האמונה ברמה של מאה אחוז: תורה מן השמים, תורה שבעל פה, יציאת מצרים, מעמד הר סיני וכו' וכו'.

אלא שישנה בעיה: הבאים לסמינר סובלים מטמטום הלב, ואינם יכולים לקלוט דברי תורה ואמונה!

לכן עושים להם סמינר של שבוע, שבמהלכו יתנקה הגוף קצת מהמאכלות האסורות, כמו דיאליזה, וכך נפתח הלב מעט לקלוט אמונה...

למה לא רצה הרמב"ם לענות על שאלות באמונה?

ישנו סיפור מפורסם שכתוב בכמה ספרים. ה'דגל מחנה אפרים' מביא ששמע סיפור זה מזקנו הבעל שם טוב זיע"א. גם ה'תולדות יעקב יוסף' מביא את הסיפור, וכך מביאים גם בשם רבי חיים מבריסק זצ"ל. כל אחד סיפר זאת בסגנונו המיוחד לו, אבל הסיפור הוא אותו סיפור:

הרמב"ם קיבל פעם מכתב עם שאלות ביסודי האמונה מקהילה מסוימת בתימן, והרמב"ם, שכתב את ה'מורה נבוכים', וידע לענות על כל השאלות שיכול להיות לא ענה להם, ואמר שניכר על השואלים שנפשם מטומטמת ממאכלות אסורות!

ואכן, בדקו ומצאו שהשוחט באותה קהילה האכילם במשך שלוש עשרה שנים נבלות וטרפות!

טמטום הלב הוא דבר לא פשוט כלל, אנשים בעלי נפש מדקדקים בהכשרים יותר מבשאר מצוות, כדי לא להכניס את עצמם לספק של אחד מאלף של טמטום הלב.

מה גרם לעילוי לאבד את הפעם בלמוד?

סיפר לי הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, שפעם הוא היה אצל מרן רבי חיים קניבסקי זצ"ל, ורבי חיים סיפר לו את המעשה הבא:

היה אצלו יהודי הונגרי כבן שמונים, שסיפר לו בדמעות שלישי שהוא גדל בצעירותו בהונגריה והיה העילוי של העיירה, ופעם אחת הם יצאו לחופש בשבועות, וכשחזר אחר כך ללמוד הוא לא קלט כלום, לבו נסתם, לא תוספות, לא רש"י ולא גמרא, כלום! בכל שאר החכמות, כמו מתמטיקה ומדעים, הוא נשאר עילוי עצום, לאט לאט, מהבחור הטוב ביותר בעיירה - הוא נהיה החלש ביותר, עד שעזב את הישיבה ויצא לעסקים, ועם הכשרון שלו הוא הצליח מאד ונהיה מנהל בנק עשיר מופלג.

כל ימיו לא ידע מה היתה הסיבה שראשו נסתם בגיל מאד צעיר, עד ששמע את הסיפור המפורסם, שבזמן רבי עקיבא איגר היה ילד שפתאום הפסיק לקלוט את הלימוד, הלכו לרבי עקיבא איגר, והוא אמר לבדוק את הענין של מאכלות אסורות. בדקו וגילו שהשוחט שם מועל בתפקידו. אותו יהודי הונגרי עשה חשבון הנפש וזוכר, שכשהוא חזר הביתה בשבועות, היו שם בחוץ שקצים ששחקו, תוך כדי משחק צלו בשר שלהם על האש, והוא אכל מאותו בשר ומאז נסתם לו הראש לגמרי!

הכח של תשובה מטהר את טמטום הלב

יוצאים מן הכלל הם בעלי תשובה, שלמרות שכל חייהם אכלו מאכלות

שיוציאו אותו מבית החולים לליל הסדר, ומכיון שלא נענו לבקשתו, הוא נדר שלא יאכל את הכזיתים, ולא ישתה ד' כוסות כמצוות! אני" - המשיך הראב"ד לגלות טפח ממטמוניו - "אמרתי לעצמי, אין חשוב לי עריכת הסדר בביתי עם בני ונכדיי, בעת שהיהודי האומלל הזה אינו אוכל כזית מצה כמצוותה. לכן הלכתי אליו לבית החולים כדי להתיר את נדרו, ולא זזתי משם עד שלא ראיתי כמו עיני שהוא מקדש על היין ואוכל את הכזיתים..."

(מוסף שבת קודש כ"ד אדר תשפ"ג)

שנענית לו והתלוותי אליו. הרב החל ללכת לכיוון בית החולים, כשאני לצידו. נכנסנו לבית החולים והרב פונה לכיוון אחד החדרים. הוא ביקש ממני להמתין לו בחוץ, ונכנס לבדו לאותו חדר. לאחר כעשר דקות יצא והתחלנו לחזור לבית הרב. תוך כדי שאנו מהלכים דוממים, כשבליבי פליאה על מעשיו הטמירים של הראב"ד, הוא פתח ואמר לי: "וודאי חפצך לדעת מה היו מעשי כאן בליל פסח בשעה שכזו... אומר לך: "האדם הזה השוכב באותו חדר בית החולים ביקש ודרש מבני

המשך מעמוד 4 | מרן הגר"ש הלוי ואזנר בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

לפעמים כשהיה מאיץ בה לנוח והוא יישא בעול, הייתה היא משנה מן האמת וטוענת "ישנתי כבר". וכל זה היה כדי לחזקו ולתמוך בתורתו כדי שיוכל לשקוד ברוגע ונעם על במתי התורה. שיהיה רגוע ושליו, שיוכל להגיע למדרגתו, כמו שאמרו רבותינו 'שמעתתא בעי צילותא'.

(מתוך 'ולא שבט הלוי בלבד')

כדי לאפשר לבעלה לשבת וללמוד, מעולם לא התאוננה, ואפילו לא השמיעה אנחה. אדרבה כל הזמן עמלה להעמיד פנים שהכל בסדר, העיקר ששלוות הנפש של רבינו לא תוטרד. ואני מדבר על עשרות שנים לפני שהוא התפרסם בכלל ישראל. אני זוכר שכשהוא היה מגיע לשעת האוכל ובבית לא היה מספיק אוכל, הרבנית היתה מתחמקת ואומרת: 'אכלתי כבר'. כך גם

המשך מעמוד 8 | הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

שמואל", ועמל במיוחד להסביר את דבריו על מכונם. לאחר השיעור אמר שהוא עמל הרבה להבין ולהסביר את דברי הגרב"ב. והוסיף: הלא מחוייב אני בהכרת טובה אליו, שנתן לי סמיכה באופן שלא היה רגיל בו, ממילא מחוייב אני למשכנוי נפשו לפרש דבריו בסוגיא שלא זכיתי להבינם, ועמלתי עליהם רבות משום כך. בהזדמנות אחרת סיפר על מידת הכרת הטוב של הגרב"ב, שכאשר הגיע לקמניץ וכן כשקרובי משפחתו הגיעו אליו, הוא יצא לקראתם וקבלם בכבוד גדול, כהכרת הטוב על כך שהתארח אצל חמיו כששהה בניו יורק. עד היכן הדברים מגיעים? אברך חשוב ישנו בישיבה, שרבינו הקפיד ללכת לכל השמחות שעשה, ואמנם היה משתתף ושמח בשמחת כל אברכי הישיבה, אך בשמחותיו השתתף גם כשזה היה כרוך במאמץ מיוחד. כשנשאל מאי כולי האי, הרי אותו אברך לא היה ממקורביו הגדולים ולמה הוא כה טורח, השיב "והלא אברך זה הוא נין ונכד של הגאון בעל התיבות המשפט רבי יעקב לורברבוים, אם כן מחוייב אני כלפיו הכרת הטוב".

(מתוך הספר מגדלתו ומרוממתו)

גם לאחר מעשיה עדיין קיימת, ולכן נקראה בשם של יופי ולא ח"ו של דופי. זהו שמפרשת התורה הטעם ואומרת כי היא היתה אם כל חי, שמה השתנה אך גם שמה החדש כולל מהותה. אברך עשה לו לקביעות לבוא מפעם לפעם ולברר עם רבינו את משנת תלמודו. היה זה בערוב ימיו ורבינו היה חלש מאד, ולכן היה מבקשו להעלות כל פעם רק ענין אחד. יום אחד נכנס ורבינו כדרכו אומר לו ענין אחד! לפתע נצרכה הרבנית לעזרה, ורבינו ביקש מהאברך שירד לבית בתו תבדלחט"א הרבנית אלטוסקי, שתבוא לעזור לרבנית. כששב אמר לו רבינו: "היום תוכל לשאול ככל שתחפוץ". פעם הגיע לתפילה בביהמ"ד, אחד הבחורים שם לב שכסאו עדיין אינו במקומו, והלך לחדר השיעורים להביא את הכסא. כשהשתהה בקשו מרבינו להתחיל בתפילה, ואמר שצריך להמתין לבחור שלא יפסיד את ההתחלה, שכן הלך להביא את כסאו ואינו מן הדין שיפסיד את תחילת התפילה. פעם אמר שיעור שהיה בנוי על דבריו של הגרב"ב ליבוביץ ב"ברכת

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לשמוע ולל השומיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מהי החומרא המיוחדת במצות עשה של ברכת כהנים?
- ◆ האם מותר לכהן לעבור לפני המתפלל כדי ליטול את ידיו?
- ◆ מדוע תיקנו נוסח עבור הקהל דווקא בברכת 'מודים' - 'מודים דרבנן' - ולא בברכות האחרות?

מצות ברכת כהנים

- מצות עשה מן התורה על הכהנים לברך את ישראל ב'ברכת כהנים', שנאמר: כה תברכו את בני ישראל. ויש אומרים שגם הישראל מצווה להתברך כפי שהכהן מצווה לברך.
- זר המברך ברכת כהנים - עובר באיסור דאורייתא, שנאמר: "דבר אל אהרן ואל בניו כה תברכו", ודרשו חז"ל: אהרן ובניו, ולא זר.
- אין חובה לברך ברכת כהנים יותר מפעם אחת ביום, אך הכהן רשאי לקיים את המצוה פעמים רבות ביום, ואף צריך לברך לפניו.
- כהן שקראו לו לברך ברכת כהנים, או שנכח במקום בשעה שהכריזו "כהנים", ואינו מברך, מְבַטֵּל בכך מצות עשה חמורה המורכבת משלוש לשונות ציווי שנאמרו עליה בתורה.
- כהן שנחלש וקשה עליו לברך ברכת כהנים, רשאי שלא לברך, אך יצא מבית הכנסת לפני שיתחיל הש"ץ את ברכת 'רצה'.
- ברכת כהנים בזמן המקדש התקיימה ביחד עם עבודת הקרבנות, ותיקנו חכמים שבדומה לכך יצא הכהן ממקומו לעבר הדוכן בשעה שמתחיל הש"ץ את ברכת 'רצה', הנסובה על עבודת המקדש.
- תשע תקנות תיקן רבן יוחנן בן זכאי לישראל, ואחת מהן - שלא יברכו הכהנים ברכת כהנים כשנעליהם לרגליהם.
- אין לברך ברכת כהנים אלא כשיש בבית הכנסת עשרה אנשים גדולים ויותר. והכהנים עצמם נחשבים במנן העשרה.

נטילת ידים לברכת כהנים

- חכמינו ז"ל תיקנו שהכהנים ייטלו את ידיהם לפני ברכת כהנים, ככהן המקדש ידיו ורגליו במי הכיור טרם גשתו לעבודת המקדש.
 - כהן הנצרך לעבור לפני המתפלל כדי ליטול את ידיו או כדי לברך ברכת כהנים - יש אומרים שיכול לעבור בצדדים שלפניו; ויש אומרים שרשאי אף לעבור לפניו.
 - הלויים נוטלים את ידי הכהנים לפני ברכת כהנים. ואם אין לוי בבית הכנסת - יטול את ידי הכהנים בכור שנולד ראשון מאמו.
 - הכהן נוטל את ידיו לפני ברכת כהנים, ללא ברכה. ורצוי שישמור על נקייון ידיו מעת שנוטלן בברכה בבוקר, לאחר קומו משנתו, עד שיברך ברכת כהנים.
- ### 'מודים דרבנן'
- בשעה שהש"ץ אומר את ברכת 'מודים', אומרים הקהל 'מודים דרבנן', משום שאין ראוי להודות באמצעות שליח, ועל כן צריך כל אחד מהמתפללים להודות בעצמו, ואין די בשליח הציבור.
 - בתחילת אמירת 'מודים דרבנן' יש לכרוע; ונחלקו הפוסקים אם יש להזדקף מיד לאחר מכן, ואם צריך לכרוע שנית בסוף הברכה, או שיש לומר את כל הברכה בשחייה.
 - למנהג בני ספרד - נוסח הברכה האחרונה בתפילת שמונה עשרה אחיד בכל התפילות - 'שים שלום'; ולמנהג בני אשכנז אומרים נוסח זה רק בתפילות הראויות לברכת כהנים.